

LETO XXIII. Štev. 267
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

Stik z Madžari

Moskva, 12. nov. (Tanjug). — Jugoslovansko partijsko-vladno delegacijo, ki se mudi v Moskvi na proslavi 40. obletnice Oktobrske revolucije, je danes obiskala madžarska partijsko-vladna delegacija pod vodstvom Janosa Kadarja. Razgovora so se udeležili vsi člani jugoslovanske delegacije: člana Izvršnega komiteja CK ZKJ in podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Aleksander Ranković, član Izvršnega komiteja CK ZKJ in predsednik Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski, član CK ZKJ Veljko Vlahović, član CK ZKJ, organizacijski sekretar CK BiH in član Zveznega izvršnega sveta Uglješa Danilović ter jugoslovanski veleposlanik v Moskvi Veljko Mičunović. V madžarski delegaciji so bili razen Janosa Kadarja član Politbiroja Delavske partije Madžarske in podpredsednik vlade Ferenc Muenich, član Politbiroja in predsednik Ljudske skupščine Sandor Ronay ter član Politbiroja in sekretar CK Delavske partije Madžarske Jane Fok.

Priznanje za skrb

New York, 12. nov. (Tanjug). Sinoči je bila zaključena debata v socialnem odboru Generalne skupščine o poročilu visokega komisarja za begunce in podaljšanje delovanja urada visokega komisarja za naslednjih šest let, začeti od leta 1959. Privrati od ustanovitve te ustanove je bila debata konstruktivna ter brez propagandnih potez. Po soglasni oceni je komisar Lindt lani in letos zelo uspešno opravil svojo nalogo v zvezi z reševanjem vprašanja 200.000 beguncev iz Madžarske.

Med debato je Jugoslavija dobila priznanje ne le visokega komisarja, ki je precejšen del svojega poročila posvetil prizadevanju in žrtvam jugoslovanske vlade za rešitev begunskega vprašanja, temveč tudi od predstavnikov drugih dežel. Več delegatov se je zavzelo za to, naj bi naši državi povrnilo izdelek 7 milijonov dolarjev, ki ga je imela v zvezi z begunci.

Posredovalna prizadevanja Tunizije in Maroka v alžirskem vprašanju

Pobude Habiba Burgibe so naletele pri francoski vladi na domala gluha ušesa

Pariz, 12. nov. (Tanjug). Pripravne na sestanek predsednika Tunizije Burgibe z maroškim kraljem Mohamedom so zdaj v zaključni fazi. Posebni odposlanec predsednika Burgibe v Rabatu je

Tunisijski predsednik
Habib Burgiba

danes dvakrat govoril z maroškim zunanjim ministrom Balafrejem, zvečer je bil ponovno tudi pri kralju.

Poglavarja držav — bivših francoskih protektoratov v Severni Afriki — se bosta sestala bržčas konec tega meseca na pobudo Tunizije, da bi proučila možnosti miroljubne in kompromisne poravnave alžirskega spora. Sestanek naj bi se potem razširil v konferenco vseh treh dežel v Severni Afriki ob sodelovanju predstavnikov alžirskega

IZJAVA AFLAKA, SEKRETARJA SOCIALISTIČNE STRANKE ARABSKEGA PREPORODA

Na dveh frontah

Sirija v boju za ohranitev svoje neodvisnosti in za družbene reforme

Beograd, 12. nov. Sirsko ljudstvo bije zdaj boj na dve fronti: za ohranitev neodvisnosti dežele ter za družbene reforme in gospodarski razvoj, ki bo zboljšal življenjski standard delovnega človeka in omogočil izgradnjo socializma — je izjavil našemu sodelavcu Mihael Aflak, generalni sekretar Socialistične stranke arabskega preporoda in vodja delegacije arabskih socialistov, ki se mudi te dni v naši deželi. V začetku daljšega razgovora je Aflak pojasnil, kateri so v Siriji največji in najvažnejši gospodarski problemi.

Pritisk in zarote od zunaj, ki kdaj pa kdaj sprožijo krizo, nas ovirajo, da se ne moremo osredotčiti na naš gospodarski razvoj. Reakcionarne sile v deželi izkoriščajo ta položaj, da ohranijo sedanji družbeni red. Pod pritiskom javnosti pa so primorane sprejeti našo zunanjo politiko — politiko neodvisnosti. Upirajo pa se našim notranjim spremembam.

Reakcionarne sile v deželi in kolonialisti zunaj nje ne delajo skupno. Njihovo početje pa očito rodi enake sadove. Domači reakcionarni elementi izkoriščajo pritisk od zunaj na Sirijo in nasprotno. V takšnih okoliščinah še nismo mogli uveljaviti pomembnejših socialnih reform ali znatno povzdigniti gospodarstva. Prizadevamo si, da bi našli izhod iz sedanjega položaja v širokem sodelovanju z vsemi prijateljskimi deželami. Javnost, ki vendarle razume prave cilje kolonialnih sil, pa je začela zdaj boj tudi na drugi fronti: za reforme v družbi in za razvoj gospodarstva.

Krepitev naprednih sil

V nadaljevanju razgovora je Aflak poudaril, da bo začela Sirija vzlic pritisku od več strani v kratkem večje socialne reforme. To bo v polni meri omogočeno po prihodnjih volitvah (septembra 1958), ki bodo nedvomno še bolj okrepile napredne sile. Nekatere manjše reforme pa so že opravljene. Tako je n. pr. parlament na predlog Socialistične stranke arabskega preporoda sprejel zakon, ki onemogoča večjim zemljiškim posestnikom, da bi odpuščali

kmete, ki jim obdelujejo zemljo. Prej se je dogajalo, da so zemljiški gospodarji neusmiljeno preganjali kmetijske delavce, če jim n. pr. niso mogli oddati polovice pridelka. Zdaj je to prepovedano. Kmetje so tudi dobili zemljo, ki je pripadala državi.

Na pobudo socialistov je bila nedavno ustanovljena koalicija levih strank — Baš (Socialistične stranke arabskega preporoda), Ljudske stranke in neodvisnih — z imenom Ljudska fronta, ki ima v parlamentu večino. Sestavljena je bila tudi koalicijska vlada, v kateri imajo socialisti zunanje in gospodarsko ministrstvo.

Program Ljudske fronte

Program Ljudske fronte vsebuje velik del programa stranke Baš. Med drugim so zapopadna v tem delu naslednja načela: izvenblokovska politika, industrializacija dežele in v ta namen sodelovanje in pomoč vseh, če ni združena s političnimi pogoji, zboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi, večje obdavčenje zemljiške gospode in kapitalistov ter nabava orožja pri komerkoli, dokler je to v skladu z neodvisnostjo dežele. Del tega programa je že uresničen.

V nadaljevanju razgovora je Aflak poudaril, da je Socialistična stranka arabskega preporoda enotna stranka za vse arabske dežele. Svoje podružnice ima v Siriji, Libanonu, Jordaniji in Iraku. Vse se bore za isti, enotni program stranke.

»Zelo dobre in prijateljske stike imamo s SZDLJ,« je poudaril

Aflak. »Pred dvema letoma so bili predstavniki SZDLJ v gosteh pri nas. Zdaj pa smo mi vaši gostje. Na srečanju smo govorili o raznih straneh notranje in zunanje politike. Menim, da imata naši stranki mnogo skupnih gledišč. Naše sodelovanje koristi miru in krepitvi neodvisnosti. Naše sodelovanje potrjuje, da ima vsaka dežela svojo pot v socializmu. Obe stranki težita za sodelovanjem z vsemi naprednimi elementi na svetu, kar v praksi pomeni idejo koeksistence med narodi.«

JEDRSKA OBOROŽITEV

Zahodne Nemčije ni izključena

čprav v sami deželi nemara ne bodo izdelovali atomskega orožja

Bonn, 12. nov. (Tanjug). Bliznji sestanki vodilnih predstavnikov v Atlantski zvezi včlanjenih dežel, kakor tudi sedanje zasedanje parlamentarnih predstavnikov v Parizu so sprožili v političnih krogih Zahodne Nemčije razprave o bodoči vlogi zahodnonemške vojske v skupnih načrtih

Razgovori Prica-Lodge

New York, 12. nov. (Tanjug). Državni podsekretar za zunanje zadeve Srdja Prica se je danes sestel z ameriškim predstavnikom v OZN Cabotom Lodgeom. V daljšem razgovoru sta izmenjavala mnenja o tekočih vprašanjih na sedanjem zasedanju Generalne skupščine, zlasti o vprašanju razorožitve.

Bahreini priključeni Iranu

Teheran, 12. nov. (AFP) Z odlokom iranskega šaha, ki ga je danes objavil teheranski list »Farman«, so Bahreinski otoki kot štirinajsta pokrajina priključeni Iranu. Bahreinski otoki so znani po bogatih petrolejskih vrelcih.

Sklep iranske vlade o priključitvi Bahreinskih otokov je v Londonu izzval veliko presenečenje. Po britanski sodbi so Bahreinski otoki neodvisni še kar pod britansko zaščito.

Zapotočki spet zbole

Praga, 12. nov. (AFP) Predsednik češkoslovske republike Zapotočki je nocoj ponovno zbolel za srčnim napadom.

S prvega sestanka predstavnikov naše SZDLJ in delegacije Socialistične stranke arabskega preporoda, ki je na obisku v naši deželi

Atlantske zveze kakor tudi o stališču bonnske vlade o teh sestankih. Čeprav so bile uradne izjave o teh vprašanjih doslej zelo oprezne, tako da ni bilo moč dobiti jasne slike o namerah vlade, so vendar prišle v javnost nekatere vesti glede na vprašanja, ki naj bi jih v kratkem uredili.

Prvo vprašanje, ki trenutno zanima vladno, je možnost oborožitve vseh zahodnoevropskih članic Atlantske zveze, vstevši Zahodno Nemčijo s taktičnim atomskim orožjem. V Bonnu poudarjajo, da končnega sklepa o teh vprašanjih še ni in da je še vprašanje, ali bo Zahodna Nemčija sprico svojega specifičnega položaja ubrala enako pot kakor ostale članice Atlantske zveze.

Obrambni minister Strauss je jasno odgovoril samo na vprašanje, ali bo Zahodna Nemčija zahtevala, da jo oproste obveznosti, da ne bo izdelovala atomskega, kemijskega in biološkega orožja, da te obveznosti na decembrskem zasedanju Atlantske zveze ne bodo spremenili. Jasnejša uradnega odgovora o nadaljnji perspektivi zahodnonemške gledišča o proizvodnji vseh vrst orožja kakor tudi o morebitni oborožitvi zahodnonemške vojske z atomskim orožjem še ni bilo slišati.

Prvi uspeh Gaillarda

Pariz, 12. nov. (AFP) Francoska skupščina je s 344 proti 216 glasovom odobrila zakonski načrt, ki daje vladi posebna pooblastila glede Alžira.

Trgovinska pogodba med našo deželo in Poljsko

ter sporazuma o menjavi blaga v prihodnjem letu in o industrijskem sodelovanju obeh dežel

Varšava, 12. nov. (Tanjug). Po enem mesecu pogajanj med vladnimi trgovinskimi delegacijama Poljske in Jugoslavije so danes tu podpisali pogodbo o trgovinski menjavi blaga med obema deželama v letih 1958 do 1960. Trgovinska pogodba za obdobje od 1958 do 1960 določa znatno povečanje in razširitev blagovne menjave med Jugosla-

vijo in Poljsko. Ta menjava naj bi se leta 1960 povečala v primerjavi z letošnjo za 70 %.

Na podlagi sporazuma o menjavi blaga v prihodnjem letu bo Poljska dobila Jugoslaviji stroje in industrijske naprave, elektrotehnično opremo, premog, koks, razne rudarske in kemične proizvode, sladkor in drugo blago. Jugoslavija pa Poljski koncentrate činka in pirita, kromovo rudo, svinec, magnezit, azbest, celulozo, konopljo, kožo, rudarske in bakrene izdelke, tkanine, obutev, kakor tudi tobak, vino, grozdje, suhe slive in drugo. Menjava blaga se bo naslednje leto povečala v primerjavi z letošnjo za 25 % in bo dosegla vrednost okrog 54 milijonov obračunskih dolarjev.

V skupnem poročilu, ki je bilo danes objavljeno, je rečeno: »Preden so bili podpisani dolgoročni pogodba, enoletni trgovinski sporazum in sporazum o industrijski kooperaciji, sta imeli delegaciji razgovore, ki so potekali v priščnem vzdušju in v duhu medsebojnega razumevanja.«

POSVETOVANJE IZVOZNIKOV KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVIL

Največ živine in hmelja smo letos izvozili iz Slovenije

Ljubljana, 12. nov. (Tanjug). — V Trgovinski zbornici Slovenije je bilo danes posvetovanje izvoznikov kmetijskih pridelkov in živil. Na njem so ugotovili, da je znašala vrednost letošnjega izvoza kmetijskih pridelkov iz Slovenije približno 3.200.000.000 din.

Povečal se je izvoz živine in hmelja, zagotoviti pa bo treba tudi izvoz pitane živine, ker je to znatno rentabilnejše od izvoza mršave živine. Razen tega bi bilo treba preprečiti pretirano klanje telet in piti več prašičev za notranji trg in za izvoz (tovar- za predelavo svinine pri Ljubljani, ki bo začela obratovati leta 1960, bo predelala letno 300.000

Kaj pravi Bulganin o satelitu, Lajki in dveh Američankah

Moskva, 12. nov. (Reuter). Na sprejemu, prirejenem 11. novembra ob rojstnem dnevu švedskega kralja Gustava VI. na švedskem veleposlaništvu v Moskvi, je pogovor nanesel tudi na umetni satelit in na Lajko. V pogovoru z novinarji sta se oglašila med drugimi tudi predsednik sovjetske vlade Nikolaj Bulganin in upravnik sovjetskega fizikalnega inštituta Dmitrij Skobelcin.

Predsednik Bulganin je ob tej priložnosti izjavil, da je bila Lajka še živa, ko so zadnjikrat »slišali o njej. »Psiča je bila še zmerom živa,« je rekel Bulganin, »ko so znanstveniki zadnjikrat dobili podatke o njej.«

Bulganin je rekel, da so takrat dobili podatke o utripanju njenega srca in o njenem krvnem obtoku. »Včeraj pa ni bilo o njej nobenih vesti,« je potem dodal.

Na vprašanje, zakaj to ni bilo omenjeno v zadnjem poročilu, je Bulganin odgovoril: »O vsem ne poročamo. Nočemo namreč delati preveč hrupa v zvezi s psico.«

Ko so ga novinarji vprašali, ali se bo Lajka po načrtu vrnila na Zemljo, je odgovoril: »To je preveč tehnično vprašanje.«

Potem so ga vprašali, ali bo do izstrelitve še kak satelit.

»Zdaj naj pa Američani svojega. Zdaj so oni na vrsti.«

Na vprašanje, kako je s poletji na Luno, je Bulganin v smehu odgovoril, da je prejel od prosto-

voljcev že mnogo pism, med njimi tudi pismi dveh Američank, ene stare 23, druge pa 24 let.

»Američanki pišeta, da sta mladi, zdravi in lepi in da imata tudi vse ostale dobre lastnosti ter prosita, naj jima rezerviramo dve mesti v prvi raketi, ki bo šla na Luno.«

Ko je Bulganin govoril o satelitu, je rekel, da so baterije drugega umetnega satelita delovale samo teden dni, v prvem satelitu pa tri tedne. Drugi je bil mnogo bolj obremenjen z znanstveno opremo. »Posledica tega je bila, da je zaloge električne energije mnogo hitreje porabil.«

Bulganin je tudi potrdil vesti, da so imeli znanstveniki v načrtu samo 7 dni oddajanja podatkov o meritvah v drugem satelitu, zanikal pa je vesti, da so računali za življenje Lajke samo 7 dni.

Ko je govoril o Lajki predstojnik sovjetskega fizikalnega inštituta Dmitrij Skobelcin, je zmagal z glavo, rekoč:

»Psiča je najbrž že mrtva.«

Na vprašanje nekega novinarja, ali se bo Lajka vrnila na Zemljo, je profesor odgovoril:

»To pa je povsem drugo vprašanje. Nisem prepričan, da je bilo sploh govora o tem, da se bo vrnila.«

Prof. Skobelcin je tudi izjavil, da so izstrelili satelit tako visoko zato, ker je v tej višini bolj zanimiv. Na vprašanje, ali so sovjetski znanstveniki pričakovali,

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 13. novembra 1957
Spremenljivo oblačno s krajevnimi razjasnitvami. Temperatura ponoči med 4 in 6, v Primorju 10, najvišja dnevna do 18 stopinj Celzija.

DNEVNIK

PREDKONGRESNO POSVETOVANJE SVETA ZVEZE SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV LRS

Manj organizacijskih togosti

Četrty kongres Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije bo 11. in 12. januarja prihodnje leto v Mariboru

Ljubljana, 12. nov. — Današnja seja oziroma posvetovanje Sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije, ki ga je vodil njen predsednik Ivan Regent, je bilo posvečeno pripravi na bližnji IV. kongres, ki bo 11. in 12. januarja 1958 v Mariboru. Poročilo o dosedanjem delu s poskusom analize stanja v Svobodah in prosvetnih društvih je podal tajnik Zveze Vinko Trinkaus.

Tako referat kot razprava, ki mu je sledila, sta bili značilni: vnovič sta dokazali, da je ljudskoprosvetno delo vzlic navidežni preprostosti cilja dokaj zapleteno in da terja nenehno obnavljanje metod dela, ki so lahko uspešne samo takrat, kadar ustrezajo razmeram in potrebam časa. Težavno se je v kratkem poročilu spuščati v razpravo, ali je naša ljudska prosveta v »krizi« ali ne, nekaj pa je gotovo: znašla se je na križpotju, od koder je mogoča pot naprej samo, če že ne pod spreminjenimi, pa vsaj pod sodobnejšimi oblikami dela. Značilnost življenja v naših prosvetnih društvih je v tem, da so se v teh povojnih letih zelo široko raz-

nost, ki jih za izobraževanje nudijo splošno razširjena sredstva izobrazbe, kot so časopis, knjiga, radio itd.

Doslej sta se v marsikaterem društvu spopadali dve tendenci, ena je hotela speljati vse v kar se da utrjene organizacijske oblike in ni upoštevala velikih možnosti prav te, individualne izobrazbe. Druga skrajnost pa se je krčevito otepala sleherne organizacijske oblike.

S SKLEPI SE NE SMEMO PRENAGLITI

Kadar govorimo o našem amaterstvu, ne smemo pozabiti, da se je družbeno zavest, hkrati z ekonomskimi družbenimi odnosi, v zadnjih letih toliko spremenila (in se stalno spreminja), da amaterstvo v starih oblikah ne more več biti uspešno. Prav tako je nesmiselno soditi s statistiko pri roki o uspehu oziroma nazadovanju te ali one panoge prosvete, ker marsikaj, kar je bilo pred leti dobro in sodobno, danes ni več. Najti moramo oblike in možnosti, da dvignemo občo kulturo našega človeka na višjo, našemu času primerno raven, sicer nas bo tempo civilizacijskega razvoja toliko prehitel, da ne bomo mogli več ujeti koraka z njim.

Ne smemo pa se prenaglati z zaključki in sklepi, kajti sadovi tega razvoja niso vselej razvidni iz dneva v dan. Nekaj pa je bistvene važnosti: vso našo kulturnoprosvetno dejavnost moramo vključiti v splošni tok izobrazbe in kulture. Brez ozkosti, brez monopolizma in brez strahu pred konkurenco.

Potek današnje razprave in tehtni ter številni predlogi za dnevni red prihodnjega kongresa nudijo upanje, da bomo ta korak s časom ujeli tudi na področju kulture in prosvete. C. Z.

Zgodovinski arhiv

CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

otvarja

v razstavnici dvorani ljubljanskega magistrata, Mestni trg 27/II

RAZSTAVO

»Oktobrska revolucija in delavsko gibanje na Slovenskem od leta 1917 do leta 1920«

Razstava prikazuje gradivo iz omenjene dobe, med drugim tudi doslej neobjavljene dokumente

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 13. in od 16. do 19. ure. Trajala bo od 13. do vključno 30. novembra 1957

Vstop prost

Skupinske obiske predhodno najavite na tel. štev. 23-981/222, da se zagotovi strokovno vodstvo po razstavi

Kulturne VESTI

GOSTOVANJE LJUBLJANSKE OPERE V BEOGRADU IN SKOPLJU

Jugokongert iz Beograda je organiziral večdnevno gostovanje ansambla ljubljanske Opere in baleta v dveh glavnih jugoslovanskih središčih, v Beogradu in Skoplju. Ljubljanska Opera bo nastopila v dneh 4., 5., 6. in 7. decembra v Beogradu, 9. in 10. decembra pa v Skoplju. Program gostovanja obsega vrsto uspešnih ljubljanskih opernih uprizoritev in sicer Janakovo »Jenufo«, Prokofjeva »Zaljubljen v tri oranžee«, Šarova »Kleopatra« in baleta »Danino« ter »Labodje jezero«. V Beogradu bodo dr. Švara, Samo Hubad in Bogo Leskovic dirigirali na predstavah »Jenufe«, »Danine«, »Zaljubljen v tri oranžee« in »Kleopatre«, v Skoplju pa bo ljubljanska Opera pod taktirko dr. Švara izvedla »Jenufo« in »Labodje jezero«.

CELOVSKO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Konec tega meseca, 27. novembra, pride v Ljubljano nam že znano Celovsko gledališče, s katerim ima ljubljanska Opera že več let močne prijateljske stike. Medsebojna gostovanja Celovčanov v Ljubljani in Ljubljancanov v Celovcu so postala že nekako tradicionalna. Celovška Opera bo v Ljubljani uprizorila: Rossinijeva »Angelina«, kmalu nato, 30. novembra in 1. decembra, pa bo ljubljanska Opera ornila obisk v Celovcu. Ljubljancani bodo nastopili v Celovcu z Wolf-Ferrarijevim »Štirimi grobji«. J.

TEDEN KITAJSKEGA FILMA V JUGOSLAVIJI

V Beogradu bodo 16. t. m. začeli Teden kitajskega filma, ki bo trajal do 4. decembra. V tem času bodo v Beogradu, Skoplju, Sarajevu, Zagrebu, Ljubljani in Titogradu predvajali več kitajskih umetniških in nekaj dokumentarnih filmov. Od umetniških filmov bomo videli filme »Nooletna žrtev«, »Belolosa deklica«, »Pismo s peresom« in »Mati«, dokumentarno kitajsko kinematografijo pa bosta predstavljala kratka filma »Carobna metla« in »Zakaj je vrana črna«. V Ljubljani bo Teden kitajskega filma od 26. novembra do 4. decembra.

STIRIDESET LET OSIJEKESKEGA GLEDALIŠČA

Z letošnjo sezono proslavlja gledališče v Osijeku 40 let svojega obstoja in svojega dela. Zato je v letošnjem repertoarju tega gledališkega ansambla vrsta pomembnih in hkrati zahtevnih dramskih del, s katerimi bodo proslavili redki visoki gledališki jubileji. Proslavo tega pomembnega dogodka se bo v Osijeku udeležil tudi kolektivo ljubljanske Opere. Ljubljancani bodo ob povratku z gostovanja v Beogradu in Skoplju 12. decembra uprizorili v Osijeku Janakovo »Jenufo«.

»ZLATE KOČIJE« LEONOVA V NARODNEM POZORIŠTU V BEOGRADU

Pojutrišnjem, v petek 15. novembra, bo ansambel beograjskega Narodnega pozorišta prvič uprizoril dramo Leonida Leonova »Zlate kočije«. Znano delo enega najpomembnejših sodobnih sovjetskih dramatikov in pisateljev, ki ga je prav v letošnji sezoni krstil moskovski Hudožestveni teater, je beograjsko gledališče pripravilo kot srečno praznovanje ob 40-letnici Oktobrske revolucije. Na premiero so povabili tudi avtorja, vendar se je Leonov opravičil, češ da ne more priti. Delo obravnava izredno zanimivo problem ožvlavljanja ljudi, ki jih je močno prizadela vojna, v novo življenje v miru. »Zlate kočije« so po daljšem premoru, ko Leonov ni pisal za oder, ornilte avtorja dram »Polodanjski orlovci«, »Volk«, »Vdore« v gledališče. Beograjsko premiero je pripravila Ognjanka Milčević, ki je delo tudi prevedla.

DUBROVNIŠKE POLETNE IGRE V LETU 1958

Devete dubrovniške poletne igre bodo julija in avgusta prihodnje leto pod pokroviteljstvom predsednika republike Tita. Direktor dubrovniškega festivala dr. Depolo je izjavil večerj na tiskovni konferenci, da bodo v času devetih dubrovniških poletnih iger izvedli preko 90 prireditev. Dramski del repertoarja bo v znamenju proslav 450-letnice rojstva velikega dubrovniškega pisca Marina Držića. Glasbeni repertoar IX. dubrovniških iger sestavljajo dela najbolj znanih komponistov. Izvajali jih bodo zagrebški in beograjski Opera, baleta istih dveh ustanov, Simfonični orkester jugoslovanske radiodifuzije, ansambel Zagrebških solistov, Mestni orkester Dubrovnik, Dunajski instrumentalni orkester, Slovenski pokalni oktet, zbor JLA, folklorne grupe in drugi.

PODATKI DRŽAVNEGA SEKRETARIATA ZA FINANCE

Kako trošimo družbene sklade

Najbolj se trošijo sredstva občinskih skladov — Sredstva iz vrednosti presežka proizvodov družbenega gospodarstva so znašala v prvih osmih mesecih 13 odstotkov več kakor lani

Beograd, 12. nov. (Tanjug). — Po podatkih državnega sekretariata za finance trošimo letos družbene sklade razen občinskih v glavnem v okviru dotoka sredstev. Skladi federacije, republik, okrajev in občin so imeli v minulih devetih mesecih 302,9 milijarde din, od tega 240,3 milijarde zbranih letos, 42,2 milijarde pa je bilo prenesenih iz lanskega leta. Ob koncu tretjega četrtletja je bilo torej v skladih še 79,9 milijarde, lani pa 62,2 milijarde.

Za gibanje skladov federacije v devetih mesecih je značilna majhna poraba sredstev splošnega investicijskega sklada v prvem polletju. To pojasnjujejo z naravo investicijskih naložb, delno pa s pogoji procedure za uporabo investicijskih posojil. Trošenje republiknih skladov se je gibalo v mejah dotoka, izjemni skladi za kreditiranje stanovanjske izgradnje, za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva so za založniško dejavnost. V omenjenih skladih so bila delno porabljena iz lanskega leta prenesena sredstva.

Podobno je stanje okrajnih skladov, v katerih je bilo konec septembra približno 5,1 milijarde več kakor 1. januarja 1956. Znatneje se trošijo sredstva skladov za pospeševanje kmetijstva. Najbolj se trošijo sredstva občinskih skladov. Izjemni gasilski je bilo v vseh ostalih občinskih skladih ob koncu tretjega četrtletja manj sredstev, kakor so jih prenesli iz lanskega leta.

Skladi gospodarskih organizacij so se gibal tako: amortizacijski skladi so vzlic znatnemu trošenju narasli za 11 milijard;

iz rezervnih skladov je šlo samo 43,3 % dotoka teh sredstev, iz skladov za samostojno razpolaganje pa 92 % letos zbranih sredstev. Sredstev proračunov in skladov federacije, ljudskih odborov, socialnega zavarovanja in gospodarskih organizacij se je nabralo letos znatno več kakor lani, čeprav ne toliko, kolikor je predvideval družbeni plan za letošnje leto. Sredstva iz vrednosti presežka proizvodov družbenega gospodarstva so znašala v prvih osmih mesecih 508 milijard ali 13 % več kakor lani.

Ta sredstva pa so za 5 % manjša od planiranih. Večji dotok sredstev iz vrednosti presežka proizvodov družbenega gospodarstva je nastal v glavnem zaradi znatno večje proizvodnje. Sredstva, ki dotekajo mimo vrednosti presežka proizvodov, so narasla zato, ker se je ljudskim republikam in odborom posredilo letos znatno povečati tako imenovane neobvezne dohodke. Ti dohodki so bili v prvih sedmih mesecih za 150 % večji kakor lani.

Sprito doslej zbranih sredstev in razvoja gospodarstva do konca leta lahko z veliko verjetnostjo pričakujemo, da bo zbrali skupno nekaj več sredstev federacije, republik, ljudskih odborov, socialnega zavarovanja in gospodarskih organizacij, kakor določa družbeni plan.

POSVETOVANJE SZDL V KOPRU

Aktivneje sodelovati

pri sestavi raznih občinskih svetov

Koper, 12. nov. — Na današnjem posvetovanju okrajnega odbora SZDL so v zvezi s poročilom predsednika Alberta Jakopiča razpravljali o minulih volitvah v nove občinske in okrajne ljudske odbore. Ugotovili so, da so bile volitve izredno močna politična manifestacija in mobilizacija članov SZDL.

To izredno politično aktivnost je treba sedaj ohraniti in jo še nadalje razvijati v vseh smereh družbenega življenja. Po razpravi so sprejeli vrsto sklepov in predlogov, med drugimi predlog o ustanovitvi klubov občinskih ljudskih odborov ter predlog o organizaciji posebnih seminarjev za občinske ljudske odbornike, na katerih bodo razpravljali o novem gospodarskem sistemu, o socialističnih odnosih na vasi in o razvoju komunalnega sistema v posameznih občinah.

Prav posebej so poudarili, naj članstvo SZDL čim aktivneje sodeluje pri sestavi raznih občinskih svetov, da bi na ta način politično kar najbolj živo mobilizirali volivce za družbeno upravljanje v komunah. Okrajni odbor SZDL pa hkrati opozarja organizacije, naj politično skrbje za to, da bodo povsod dosledno sklicevali zbere volivcev.

TURISTIČNO PABERKOVANJE

v pozni jeseni

Ponekod so evetele jagode, drugod celo dozorele v rdeče sadeže. Ker se je to zgodilo v novembru, trde izkušeni ljudje, da bo pozna zima. Vsi tisti, ki bi se šli radi smučati, in tisti, ki jim zimski turizem prinaša zaslužek, pa si vroče želimo, da se nam ne bi izcimila ena izmed »zelenih zim«.

DVE KONCEPCIJI

Znano je že, da so se v Slovenskem Primorju na letošnjo poletno turistično sezono pripravili skrbno in s pogledom, uprtilim v turistični razvoj naslednjih let. Znano pa je tudi, da so gorenjski gostinci, predvsem blejski hotelirji, sezono dočakali dokaj manj pripravljeni. Razen tega bi za njihovo turistično politiko lahko nekoliko hudobno rekli, da ni gledala toliko na prihodnost in razvoj, kot je imela oči uprte v minolost, v nekdanji blišč Blede. Hotelirji Slovenskega Primorja so namreč postavili razmeroma stvarne »konkurenčne« penzijske cene in za izvense-

zonske obiskovalce dokajšnje popuste. Če blejski turizem primerjamo s portoroškim — oba kraja sta naši značilni turistični središči in tudi ureditev hotelov je približno na enaki ravni — potem je tako, da so hotelirji Blede postavili skoraj za 30 do 60 % večje penzijske cene od portoroških, predsezonskih in medsezonskih popustov pa skoraj niso upoštevali. Obe turistični koncepciji sta — razen mnogih drugih vzrokov seveda — nedvomno našli svoj odsev v jesenskem obračunu poletne sezone:

Število nočitev od 1. januarja do 31. septembra:

		Skupaj	Domači gosti	Tuji gosti
Bled	1956	162.227	83.526	51,5 %
	1957	126.102	82.718	65,5 %
Portorož	1956	82.015	34.972	41,45 %
	1957	114.196	47.373	41,5 %

Komentarja k tem številkam ni treba, saj so same zelo pereč komentar.

PRAV KOT BLEDE V PRIMERJAVI S PORTOROŽEM

Kaže, da se bo podoben primer v republik, dasi nečemo biti črnogledi, ponovl tudi v zimskem turizmu. Ker so pen-

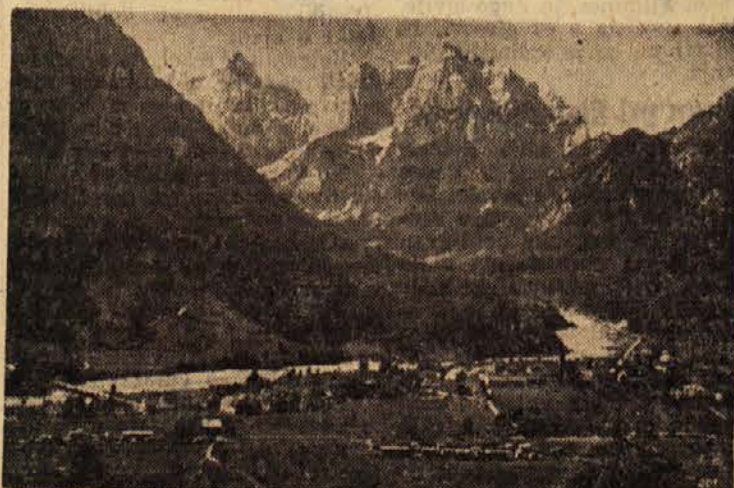
zijske cene osnova turistične politike, primerjajmo v tem pogledu med seboj znano Kranjsko goro in manj znano vzhodno Pohorje.

Kadar pri nas govorimo o zimskem turizmu, mislimo predvsem na Kranjsko goro. Hotelirji oziroma upravni organi kranjskogorskih hotelov — ti

hovi hoteli skoraj vsa leta sem dokaj slabo zasedeni.

Penzioni za zimsko sezono letos v Kranjski gori nihajo od 750 do 1000 dinarjev v sezoni in od 650 do 800 din izven nje. Če sedaj vzamemo tri enako kategorizirane hotela v pohorskem zimsko-sportnem središču, to so Poštarski dom, Zelezničarski dom in »Miloš Zidanšek«, vidimo, da so cene penzionom tu od 500 do 800 din v sezoni in od 450 do 700 din izven nje!

Mar se ne vsiljuje podobna primerjava kot Bled in Portorož? Zelim sicer, da bi pomladanska bilanca ne bila za »znano« Kranjsko goro tako nevesela, kot je za Bled jesenska, čeprav iz srca želimo Pohorju, skupaj z novo žičnico, da bi pomajalo dejstvo, da so bili nji-

Pogled na Kranjsko goro

Moluki

Raabov »novi red«

v gospodarstvu utegne omajati sedanje vladno koalicijsko v Avstriji

V newyorškem »Daily Newsu« je izšel uvodnik, ki terja od ameriške vlade, naj prizna »probleme« Južnih Moluških otokov kot samostojno državo, neodvisno od Indonezije. To je bilo potrebno zato, da bi preprečili, da bi postali Moluški otoki komunistični skupaj z ostalimi deli indonezijske republike. (Moluški otoki, ki ležijo v vzhodnem delu Indonezije, med Celebesom in Novo Gvinejo, merijo okrog 32.000 kv. milj in imajo okrog 500.000 prebivalcev. V južnem delu Moluških otokov je pred nekaj leti izbruhnil vojaški upor proti centralni indonezijski vladi. Upor je imel izrazito separatistično težnjo.)

»Predsednik Indonezije Sukarno govori in dela kot komunist«, pravi omenjeni list. »ZDA bi morale podprati vse upore in gibanja proti indonezijski vladi, vse tisto, kar se postavlja po robu Sukarnovim poskusom, da bi združili vse indonezijske otoke. Zunanje ministrstvo bi moralo zato resno razmisliti o diplomatskem priznanju južnomoluške republike, da bi tako zmanjšali Sukarnov vpliv na zelo važnem področju in prekrili njegove načrte, da bi vso Indonezijo izdal rdečim.«

Sama misel, za katero se zavzema newyorški dnevnik, je tako smešna in absurda, predvsem pa tako nestvarna, nejasna, da sploh ne bi bilo vredno govoriti o njej. Čitrali smo pisane tega časnika ne zato, da bi polemizirali z njegovo smešno mislijo, marveč zato, da bi ilustrirali neko drugo, in to jasno, realno stvar — da bi opozorili na podporo nekaterim separatističnim težnjam v azijskih deželah.

S spodbujanjem separatističnih teženj in gibanj bi hoteli ti krogi čimbolj škodovati neodvisnim azijskim deželah, da bi tako njihova prizadevanja v boju proti ekonomski zaostalosti postala še težavnejša in bolj zapletena, kot so že po svoji ekonomski naravi. Omenjeno pisanje je samo drobec, vendar značilen, je samo konkreten vzdar doleženim negativnim stališčem in dokaj široko razširjenega in organiziranega rovarjenja proti azijskim deželah. Pisane »Daily Newsa« zaslužijo nekaj pozornosti samo s tega stališča.

Prav gotovo separatistične težnje in separatistična gibanja posameznih etničnih, verskih in drugih skupin v nekaterih azijskih deželah ne bi pomenile za te dežele nobene posebne težave, če teh pojavov v tujini ne bi sistematično izkoriščali.

Ne gre samo za izkoriščanje. Nekateri krogi neposredno podpirajo separatistična gibanja v azijskih deželah, pri čemer računajo, da bodo oslabil neodvisne azijske narode in jih prisilili, da se bodo pridružili blokom. Toda takšna politika je zelo kratkovidna in brez perspektiv ter bo škodovala predvsem tistim, ki se ukvarjajo s takimi idejami.

A. S.

Dunaj, 12. nov. (Tanjug). Predsednik avstrijske vlade ing. Julius Raab je v Kremu na zboru Ljudske stranke izjavil, da se Avstrija pripravlja na vključitev v zahodnoevropsko trgovinsko cono in da mora država podpirati zasebno pobudo v gospodarstvu. Raab je opozoril na dosedanje uspehe v razvoju avstrijskega gospodarstva in rekel, da po stabil-

Ing. Julius Raab

liziaciji leta 1952 naglo naraščajo hranilne vloge prebivalstva, ki so se od avgusta do danes povzpale od 3,3 na dobrih 15,5 milijarde šilingov. Avstrija potrebuje mnogo kapitala, je izjavil, in njeno gospodarstvo se mora usposobiti, da bo kos konkurenci in da se bo z vključitvijo v bodočo svobodno trgovinsko cono ognilo velikim pretresom.

Kanceler Raab, ki je po dveh mesecih boleznih prvokrat spet na-

stopil v javnosti, je sprožil vprašanje »ljudskih delnic«, s katerimi bi postali zasebniki lastniki sedanjih državnih podjetij. Raab je rekel, da bo Ljudska stranka v svojem programu napovedala »nov red na torišču podržavljenih podjetij, ki bo omogočil njih demokratsko in objektivno upravljanje«. Potem je poudaril, da je bilo lani po volitvah ob sestavi koalicijske vlade doseženo soglasje o tem in da je treba izdajanje ljudskih delnic nadaljevati.

Avstrijska javnost z zanimanjem pričakuje reagiranje vodstva Socialistične stranke na to Raabovo zahtevo po skrajšanju državnega sektorja, ki obsega 90

Avstrijski veleposlanik pri Hasamu Brkiću

Beograd, 12. nov. (Tanjug). — Predsednik Komiteta za zunanjo trgovino Hasan Brkić je danes dopoldne sprejel avstrijskega veleposlanika Walterja Wodaka. Govorila sta o nekaterih vprašanjih, ki se nanašajo na jugoslovansko-avstrijske trgovinske odnose.

Obisk iz Indonezije

Beograd, 12. nov. (Tanjug). V Beograd je prispel predsednik Lige bivših borcev Indonezije in član generalnega sveta Svetovne federacije bivših borcev polkovnik R. Pirngadie, ki sta ga povabila na obisk Zveza borcev in Zveza vojaških vojni invalidov Jugoslavije. Indonezijski gost se bo pri nas seznanil z rehabilitiranjem invalidov, z zaposlitvijo bivših borcev, z zakonodajo o bivših borcih in invalidih. Ogledal si bo vrsto ustanov, ki se ukvarjajo s temi vprašanji.

do 100 % proizvodnje železne, bakrene, svinčene in cinkove rude, premoga in nafte, surovega železa in jekla, 83 % proizvodnje električne energije itd. Državne tovarne in podjetja imajo nad 7,5 milijarde šilingov nominalnega kapitala in bodo prihodnje leto vložile v državni proračun na račun davkov nad 3,36 milijarde šilingov oziroma skoraj toliko, kolikor bodo znašale po proračunu celotne investicije v nadaljnji razvoj gospodarstva.

Prek državnega sektorja kot činitelja v razvoju gospodarstva imajo socialisti zagotovljen vpliv na gospodarsko življenje dežele. Doslej so privolili samo z denacionalizacijo dveh velikih bank in nekaj deset manjših podjetij. Ta podjetja so bila baje pasivna. Socialisti nenehoma nasprotujejo denacionalizaciji podjetij in so tudi proti »ljudskim delnicam«, ker kapital dejansko ne bi prišel v roke ljudi, marveč bi se nazadnje koncentriral v rokah nekaj zasebnih družb in bank.

V političnih krogih napovedujejo spričo tega zaostritev odnosov v koalicijski vladi, ko bo obravnavala to najvažnejše sporno vprašanje, ker gre za nespravljiva gledišča zagovornikov buržoazno-kapitalističnega reda in zagovornikov novega družbenega reda v Avstriji.

Upadanje samozavesti

Aneurin Bevan o ameriškem reagiranju na sovjetske tehnične uspehe

New York, 12. nov. (AFP-Reuters). Vodja britanske Laburistične stranke Aneurin Bevan se je snoči na sestanku z novinarji, ki ga je sklical ob zaključku privatnega obiska v ZDA, ponovno izrekel za konferenco državnih politikov zahodnih dežel in Sovjetske zveze. Če bi sprejeli sovjetsko pobudo za takšno konferenco, bi to ne pomenilo nič slabega, marveč samo dobro.

O položaju, ki je nastal spričo sovjetskih tehničnih uspehov, je dejal, da ga preseneča način, kako so Američani reagirali na to, da so Sovjeti izstrelili umetna satelita. Ameriški uradni krogi bi bili pripravljeni napraviti korak dalje v smeri zboljšanja odnosov med Vzhodom in Zahodom, ko bi Sovjetska zveza ne bila poglajala svojih satelitov v vesolje. »Mislim, da bi bilo moč takšno ameriško ravnanje razlagati kot znamenje slabosti. Moj splošni vtis je, da so ameriški državljani zdaj v negotovosti. Dosti manj so samozavestni kot sem pričakoval.«

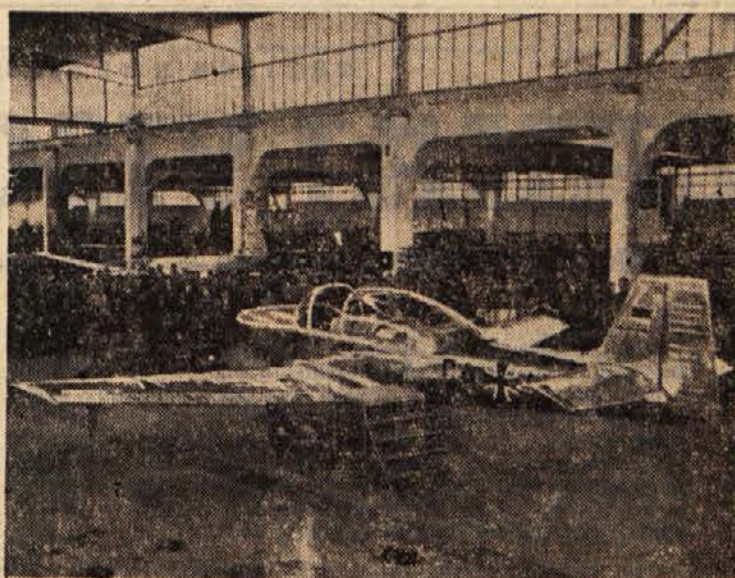
Prvak britanskih laburistov je menil, da lahko Velika Britanija spričo sovjetskih znanstvenih uspehov zdaj dosti bolj kakor prej vpliva na ameriško zunanjo politiko, da pa sedanja britanska vlada za to ni sposobna, »ker nima čistih rok«.

Glede dogodkov na Bližnjem vzhodu je izjavil, da bi bil velik prispevek za mir, če bi zahodne dežele priznale odnotne sovjetske pozicije.

Sedanjemu obisku Grončija v Turčiji pripisujejo bolj vpljivost, kot pa politični značaj. Pravijo, da med obema deželama ni spornih vprašanj in da je namen obiska nadalje okrepiti prijateljske in gospodarske stike med obema deželama. Na razgovorih v Ankari bodo izmenjali misli o bližnjem zasedanju Atlantske zveze v Parizu ter govorili o sodelovanju na sredozemskem področju. Gronchi se bo zlasti zaval-

Vodja levega krila britanskih laburistov Aneurin Bevan

Prvo vojno letalo iz serije 190 aparatov, ki jih gradi Focke-Wulf v Bremenu za zahodnonemško vojsko. Uporabljali ga bodo za vezbanje novih kadrov in za zvezo

SZ pripravljena

nadaljevati razorožitvena pogajanja, toda v okviru novega organa OZN ali vsaj v okviru razširjene razorožitvene komisije

New York, 12. nov. (AP). Delegacija SZ je objavila, da bo posvetila veliko pozornost slehernemu sprejemljivemu kompromisnemu načrtu, ki bi pripomogel, da bi se pogajanja o razorožitvi ponovila. Nekaj predstavnikov sovjetske delegacije je izjavilo, da bo sovjetska delegacija posvetila vso pozornost indijskemu pred-

logu o razširitvi razorožitvene komisije OZN. Pričakujejo, da bo indijska delegacija sprožila ta predlog v Generalni skupščini bržčas že ta teden. V diplomatskih krogih pravijo, da so zdaj menda tudi zahodne dežele, ki so v začetku odklonile indijski načrt, naklonjene indijski pobudi.

Indija bo predlagala, naj bi se razorožitvena komisija OZN razširila od 12 na 22 članov. Nove člane komisije bi izvolili na regionalni podlagi. Sovjetska delegacija je nedavno izjavila, da ZSSR ne bo več sodelovala v razorožitveni komisiji in v njenem ožjem odboru, dokler se ne razširita.

Hkrati je predlagala naj bi ustanovili nov stalen razorožitveni organ OZN, v katerem bi bili predstavniki vseh včlanjenih dežel.

Kakor poročajo iz Pariza, je predstavnik francoskega zunanjega ministrstva nocoj napovedal nove zahodne predloge o razorožitvi na področju raketnega orožja. O tem bosta govorila Pineau in Gaillard z ameriški in britanskimi državniki ob svojih bližnjih obiskih v Washingtonu in Londonu.

LAŽJA POT

Giovannija Grončija v Ankaro, kakor pa je bila prejšnja v Teheran

Rim, 12. nov. (Tanjug). — Na obisk predsednika republike Giovannija Grončija v Turčiji so italijanski politični krogi reagirali dosti zmerneje kot pa ob njegovem nedavnem obisku v Iranu. Tedaj se je vnela ostra polemika o italijanski zunanji politiki in vlogi Italije na Bližnjem vzhodu, in sicer med političnimi silami, ki se upirajo kakršnikoli spremembi glede na Atlantsko zvezo, ter tistimi, ki se zavzemajo za samostojnejšo vlogo Italije na Bližnjem vzhodu.

Sedanjemu obisku Grončija v Turčiji pripisujejo bolj vpljivost, kot pa politični značaj. Pravijo, da med obema deželama ni spornih vprašanj in da je namen obiska nadalje okrepiti prijateljske in gospodarske stike med obema deželama. Na razgovorih v Ankari bodo izmenjali misli o bližnjem zasedanju Atlantske zveze v Parizu ter govorili o sodelovanju na sredozemskem področju. Gronchi se bo zlasti zaval-

za okrepitev ekonomskih in političnih odnosov v Atlantski zvezi, ki so po njegovem najučinkovitejše sredstvo proti »komunističnim grožnjam« na Bližnjem vzhodu.

Po poročilih časnikov iz Turčije nameravajo turški državniki sprožiti vprašanje tristranskega sporazuma med Turčijo, Italijo in ZDA o ekonomskem sodelovanju z deželami na Bližnjem vzhodu. Italija bi lahko, kakor pravijo, pozitivno vplivala na zblizanje arabskih dežel z Zahodom. Po znatno višjih cenah bi n. pr. odkupovala blago iz arabskih dežel, razliko med stvarno in odkupno ceno pa bi nadoknadili iz ameriških skladov za pomoč deželam na Bližnjem vzhodu.

SUSA V INDIJI

New Delhi, 12. nov. (Tanjug). — SUSA v indijskem Badžatanu je hudo prizadela kakih 7000 vasi. Tudi prebivalcem v Biharju in Utar Pradešu že preti huda stiska, delno pa tudi Bengalcem in Kašmircem.

Kupim nogavice v trgovini — uvoz iz Izraela. Kupim bonbone v kinu — uvoz iz Kube, sadje dobiva Islandija iz Čejlona, les iz Poljske in Siama, olje iz Venezuele, tekstilije iz Skandinavije in Francije, kovine in stroje iz Amerike, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Japonske. Vse za slanike. Takrat, ko je svet drgetal v agoniji vojne, je Oskar Haroldson lovil in prodajal slanike. Njegov sin pa jih je vozil v Anglijo. To je bil za Islandijo odločilni trenutek. Bogastvo, zbrano v letih velike konjunktore, je omogočilo politikom, da so priborili dežel neodvisnost.

Prijel sem Gudrun za roko in odšla sva iz sobe. Ni se mogla premagati, da ne bi plakala. Oči njenega očeta, hladne in poslovnostne, so ledeno zrlje za nama. Stopila sva v drugo sobo. Tam sva videla Stalina in Churchilla v družbi z Williamom Shakespearom, Martinom Luthrom, Gangkajškom in ustanoviteljem skavtskega gibanja Badelom Powellom. Ostali so za zaprtimi vrati skupaj s slavnimi Islandci.

Potem sem obiskal ostale družinske člane. Pet zetov je prevzel posel pokojnega Oskarja. Našel sem jih v njihovih hišah, polnih pohištva, porcelana, srebra in cvetja. Zive zelo zadovoljno, imajo mnogo otrok in avtomobilov. Pripravljali so se na potovanje po Evropi in Ameriki. Sezona lova na slanike je bila namreč končana. Čeprav imajo tudi na Islandiji ljudje različna imena, so se mi zdela vsa zelo podobna — gospod Slanik, gospa Slanik, Slanikov sin, Slanikova hči. Slanik pa je General Motors tega svobodnega otoka.

Zivko Milić

ZANIMIVOSTI S KMETIJSKE RAZSTAVE V MOSKVI

PRIHODNIJI SATELITI na pogon s sončno energijo

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Moskva, novembra. Prihodnjih umetnih satelitov, ki jih bodo sovjetski znanstveniki izstrelili v vesolje, bodo napajali njih agregate s sončno energijo. Eno takšno baterijo je prikazala sovjetska Akademija znanosti na industrijski razstavi v Moskvi. Iz dveh običajnih žarnic dobiva ploščica s fotoelementom energijo, ki po miniaturnem motorju poganja še manjši propeler. Brž ko pregrada prostor med žarnicama in ploščico, se motor ustavi. Ustrezne naprave bodo tudi v prihodnjih umetnih satelitih. Njihovi agregati bodo dobivali energijo, ko bodo sateliti leteli nad tisto stranjo zemeljske oble, ki bo ravno tedaj obrnjena proti soncu. Zaloge energije bodo napočitene v aparatih, ko bo letel satelit nad temno polovico našega planeta, ko pa bo priletel na osvetljeno, se bodo agregati spet napajali z novimi količinami. Tako bo lahko aparatura v satelitih delovala, dokler bodo sateliti leteli okrog Zemlje ali sploh po vesolju.

Paviljon Akademije znanosti v srednjem delu Kmetijske razstave v Moskvi je imel zadnje dni sila mnogo obiskovalcev. Na tisoče Moskovčanov in mnogo tujih delegacij je nepretrgoma prihajalo v ta paviljon, ki je nenadoma postal priljubljen za obiskovalce, ker so v njem prikazovali polet prvega umetnega satelita okrog Zemlje. V paviljonu so ljudje videli tudi dvojčka prvega umetnega satelita. To pa ni bila ne maketa ne model prvega satelita, marveč original dvojnik, pravi umetni satelit, docela enak tistemu, ki so ga 4. oktobra izstrelili v vesolje.

— Zakaj pa še tega niste izstrelili v vesolje?

Tako so mnogi obiskovalci vpraševali mlade asistente Akademije znanosti. Odgovor je bil ja-

sen. Umetni satelit je v rekordno kratkem času zastarel. Že prvi dan kroženja prvega satelita so znanstveniki ugotovili možnosti, da bi lahko tudi tretji del raket krožil po vesolju z enako hitrostjo, kakor umetni satelit. Namesto

Arabski socialisti na poti v Bosno

Beograd, 12. nov. (Tanjug). Delegacija Socialistične stranke arabskega preporoda je danes dopoldne obiskala Glavno združeno zvezo Jugoslavije. Predsednik Paško Romac in generalni sekretar Ante Raos sta jo seznanila z organizacijo in problemi kmetijskega združništva pri nas. Popoldne je bila delegacija na Zvezi sindikatov Jugoslavije ter se tam dolgo razgovarjala s podpredsednikom Centralnega sveta Dragim Stamenkovićem in drugim sindikalnim funkcionarji.

Nocoj so gostje odpotovali v Sarajevo, zatem pa še na Hrvatsko in v Slovenijo, od koder se bodo 19. novembra vrnili v Beograd, kjer bodo nadaljevali razgovore s predstavniki SZDLJ.

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Rejkjavik, novembra

Da je morje rudnik, riba pa zlato, sem slišal že pred prihodom na ta otok. Da pa je slanič čarobna Aladinova svetilka, tega nisem vedel. Tu pa sem videl čudeže, ki to dokazujejo. Seznanil sem se z Oskarjem Haroldsonom. Z njegovo hčerko Gudrun sva stopila v sobo, kjer so sedeli za mizo v črnih oblekah največji dostojanstveniki sodobne Islandije, kjer je bil predsednik republike Asgeir Asgeirson s skupino ministrov in še nekaj juristov, filozofov in zgodovinarjev, med njimi tudi pesnik David Stefansson. Zbrani so tu, kakor 17. junija 1944, ko je bila Islandija razglašena za neodvisno deželo...

Tako ko ostalo vedno. Razen teh modrih in učenih ljudi je stal blizu praga fant v modri mornariški jopici kakor lutka v izložbi. To je Oskar Teodor Oskarson, ki je med drugo svetovno vojno vozil slanike na Skotsko, pa ga je nekega dne leta 1941 doletela smrt. Gudrun je njegova sestra. Pripeljala me je sem, zdaj pa je nenadoma prebledela. Čudno srečanje. Doslej ni še nikoli vstopila v to sobo, kjer so se živi pomešali z mrtvimi. Nikoli ni videla svojega brata takšnega, kakršen je bil.

Razumete? Prišli smo v muzej voščenen figur. »Teodor je padel,« pravi Gudrun, »ko je vozil slanike, ki jih je oče prodajal v Angliji. So ga na morju ubili.« Ogledoval sem dečka, ki je tako zelo podoben svoji sestri. Vsi ostali v sobi so bili videti nekam svečani, resni, samo Teodor se je smehljajal.

ISLANDSKA »ALADINOVA ČAROBNA SVETILKA«

SPOMENIK IZ VOSKA

na Oskarja Haroldsona, ki je Britanec v času vojne prodajal slanike in so ga Nemci potopili

Zadnji v ozadju sobe tudi ni bil črno oblečen. Bil je v sivi, poslovnih obleki. To je bil Oskar Haroldson. Toda Gudrun ni kiharjeval in ministrov. Lovil in prodajal je imela moči, da bi srečala njegov pogled. Solze so ji zalile prestrašene oči, vendar pa je za trenutek obrnila glavo proti očetu. Toda samo trenutek, potlej pa je zamolklo kriknila:

»Strašno. Moj oče ni bil takšen, kaj so napravili iz njega? Bil je dober človek.«

Njenega očeta nisem poznal. Toda ta mož tu, narejen iz voska, je imel odločen, krut obraz, srepe hladne in poslovnostne oči, postavbo človeka, ki ve, kaj hoče. Njegove hčerke niti tolažiti nisem mogel. Stala sva molče, Gudrun je gledala skozi okno. Njen oče? Minister ni bil in tudi padel ni med prevažanjem slaničkov angleških divizijam. Ni bil ne pesnik ne slikar ne vodja islandskih skavtov, ne narodni poslanec. Kako je potemtakem prišel v to sobo?

Da ni bilo Oskarja Haroldsona, tu sploh ne bi bilo nobenih voščenen figur, svečanih črnih oblek. On jih je namreč zbral, on je poravnal račun. On je od umetnih gnojil, tovarna otroških igračk, Slanike prodajajo v Braziliji in Grčiji, Španiji in Nigeriji, povsod na svetu prodajajo njegove

ribice Veliki Britaniji in našel pri tem smrt. Oskar Haroldson je bil večji od pesnikov, večji od kiharjev in ministrov. Lovil in prodajal je imela moči, da bi srečala njegov pogled. Solze so ji zalile prestrašene oči, vendar pa je za trenutek obrnila glavo proti očetu. Toda samo trenutek, potlej pa je zamolklo kriknila:

Gudrun je bila takrat še dekle in njegovega obraza si ni dobro zapomnila. V njenem spominu živi kot nežen oče, ki ji je izpolnil vsako željo. Poslal jo je študirat v Anglijo, pozneje v Francijo in na Švedsko, da se je naučila tujih jezikov. Zanj ni bil tako strašen, kakor ga je napravl kihar.

Kamorkoli se človek obrne v Rejkjaviku, katero koli ustanovo obišče, takoj spozna, da sta polenova in slanič edina vrednost, edina podlaga, edini proizvod islandskega gospodarstva. Seznanim se s strojepisko in jo vprašam, kje dela. Zaposlena je pri Gunarsonu, Olafsonu, Jonstonu, Haroldsonu, vsi štirje trgujejo s slaničmi. Seznanim se z advokatom, ki ves dan presedi na sodišču, in ga vprašam, s kakšnimi posli se ukvarja: Izvoz slaničkov, polenov, nasoljenih, zmrazjenih, prekaženih, Slanike je kupila tovarna cementov in umetnih gnojil, tovarna otroških igračk, Slanike prodajajo v Braziliji in Grčiji, Španiji in Nigeriji, povsod na svetu prodajajo njegove

TRZISCE KMETIJSKIH PRIDELKOV

ZAKAJ VISOKE CENE?

Meso je najdražje v Beogradu — Poceni zelje in krompir — Mesno-predelovalna industrija je precejšnja ovira v preskrbi z mesom

Če poslušamo človeka razlage posameznih predstavnikov trgovine in velikih potrošnih središč o organizaciji prometa, o proizvodnji, o cenah in prodaji kmetijskih pridelkov, pride do presenetljivega sklepa: v proizvodnih krajih je toliko neprodanih živil, da dobi človek vtis, da imamo kmetijskih pridelkov preveč. V potrošnih središčih in večjih mestih pa je preskrba tako slaba, da živili primanjkuje. Na drugi strani so posamezna mesta pravočasno poskrbela za zimsko živila, nekatera pa jih kupujejo šele zdaj.

Sodeč po vsem se to dni na sestankih v državnem sekretariatu za blagovni promet in v trgovinskih zbornicah ugotovili, da so v letošnji sezoni organi, ki so dolžni skrbeti za prehrano prebivalstva, zamudili izredno prilžnost dobre letine za dovoz, prodajo in ureditev cen na trgu. Posledica tega je, da je položaj glede količin kmetijskih pridelkov in cen različen.

V BEOGRADU NAJDRŽAJE MESO

Meso se je podražilo zlasti v velikih mestih. Toda v Beogradu je najdražje. Vtem ko so po-

vpredne cene mesa narasle v primerjavi z lanskim letom za kakih 3 %, se je v Beogradu meso podražilo za 20 %. Podražili sta se zlasti svinina in teletina.

Preskrbovalci Beograda pojasnjujejo podražitev mesa s splošnimi razlogi, kakor so zmanjšanje števila glav goveje živine in večji izvoz. Predstavniki beograjske Trgovinske zbornice menijo, da bi se morale ustrezno zvišati tudi odkupne cene. Če pa primerjamo cene mesa v Ljubljani ali v Nišu, vidimo, da so znatno nižje od beograjskih, čeprav se vsa tri mesta preskrbujejo iz istih virov — iz Vojvo-

dine. Podrobnejše analize bi pokazale, kako kdo posluša, kako je to ali ono mesto pritegnilo svoja podjetja ali pa se vsaj kdaj pa kdaj zanima, kaj in kako kdo dela.

KAM Z ZELJEM IN KROMPIRJEM?

Za zelje in krompir mnogi pridelovalci pritiskajo zdaj na ključne mestnih občin in direktorskih pisarn, kjer iščejo kupce, da bi prodali te pridelke, dokler še ni pritisnil mráz. Zelja smo pridelali letos mnogo in odkupna cena znaša 4 do 7 din kilogram (tako, da ne moremo reči, kako so mogli pridelovalci prve dni, ko so pospravljali zelje, zahtevati višje cene, zdaj pa imajo mnogo neprodanega blaga), pri krompirju pa je prav nasprotno. To potrjujejo tudi cene, ki se gibljejo v prodaji na drobno od 10 (Murska Sobotna) do 25 din (Beograd), kar pomeni, da so viri preskrbe in prodajni stroški različni.

Zanimiv je primer s krompirjem iz Like in Gorskega Kotara, kjer so pridelovalci zahtevali v začetku od kupcev (Dubrovnik, Split in vse Primorje) dokaj visoke cene, tako da so odšli kupci v Slovenijo, kjer so kupili krompir ceneje.

KDO IN OD KOD SE PRESKRBUJE

V vsej državi je bila letos letina glavnih kmetijskih pridelkov dobra. Trgovcem ni bilo treba hoditi v Makedonijo po paradižnike, v Sombor po papriko, v Split pa po solato in grah. Kmetijskih pridelkov je bilo povsod dovolj in cene skoraj povsod enake, razen če si posamezne zadruge in poslovne zveze niso odmerile večje marže. In vendar se nekatera mesta preskrbujejo nenačrtno, trgovinska podjetja nimajo čvrstih in stalnih pogodb s pridelovalci in zato ne kupujejo

večjih količin kmetijskih pridelkov, ker se boje, da jih ne bi mogla prodati itd. Kako naj bi sicer pojasnili tako različne cene v trgovini na drobno, kakor so bile objavljene v Biltenu št. 44 Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije in ki se nanašajo na dneve od 27. oktobra do 2. novembra.

Krompir: v Beogradu 25, v Novem Sadu 18, v Subotici 22, v Nišu 18, v Zagrebu 17, v Varaždinu 14, na Reki 18, v Splitu 17 din itd. Zelje: v Beogradu 10, v Novem Sadu po 10, v Subotici 12, v Nišu 8, v Zagrebu 12, v Varaždinu 10, na Reki 18, v Splitu 14 itd. Čebula: v Beogradu 45, v Novem Sadu, Subotici in Nišu 40, v Zagrebu 50, v Varaždinu in na Reki 40, v Splitu 30 din. Paprika: v Beogradu 25, v Subotici 20, v Nišu 10, v Zagrebu 32, na Reki in v Splitu 40 itd. Grozdje: v Beogradu 120, v Novem Sadu 100, v Subotici 65, v Nišu 50, v Splitu 120 itd.

Približno tako različne so tudi cene mesa. Tu se je pokazalo, da sta ključna in konservna industrija precejšnja ovira v preskrbi z mesom, razen tega pa primanjkuje vozil in opreme. Ni kjer pa ni rečeno, da bi morali biti vsi ti razlogi zmerom upravičeni in da bi se morali z njimi sprijazniti, kadar gre za tako visoke cene živil, kakor jih imamo zdaj.

N. C.

Poslovna združenja

— nova oblika združevanja podjetij

Osnutek zakona o združevanju v gospodarstvu odpira nove možnosti poslovnega združevanja podjetij

O potrebi čim širše kooperacije v industrijski proizvodnji smo že mnogo razpravljali, zlasti o tem, kako lahko po tej poti z boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet povečamo proizvodnjo in osvajamo nove proizvode, ne da bi nam bile v ta namen potrebne večje investicije. Vendar so dosedanjí uspehi na tem področju še skromni, deloma zaradi tega, ker mnogi po krivici vidijo v kooperaciji le nekakšen izhod za silo, ne pa višje stopnje organizacije v proizvodnji, deloma pa so počasnemu napredovanju krivi tudi obstoječi predpisi in instrumenti, ki otežujejo skupno proizvodnjo in združevanje v ta namen.

STROKOVNA IN POSLOVNA ZDRUŽENJA

Novi načrt zakona o združevanju v gospodarstvu, ki je bil nedavno predložen gospodarskim zbornicam v izjavo, rešuje zdaj tudi vprašanje ustanavljanja poslovnih združenj na temelju pogodbe med združenimi gospodarskimi organizacijami, kar naj zlasti olajša združevanje podjetij zaradi kooperacije v proizvodnji. Ta poslovna združenja je treba strogo ločiti od že obstoječih strokovnih združenj, ki kot družbene organizacije skrbijo za napredek gospodarskih panog ali strok in se ne morejo ukvarjati z gospodarskimi posli, oziroma s svojimi člani ne morejo imeti poslovnih odnosov. V zakonskem osnutku predvidena poslovna združenja pa naj omogočajo združevanje podjetij prav zaradi opravljanja skupnih poslov, ki so v zvezi z njihovo dejavnostjo. Zato je predvideno, da poslujejo po predpi-

sih, ki veljajo za gospodarska podjetja in so tudi registrirana v registru za gospodarske organizacije, da imajo svoja osnovna in obratna sredstva in nastopajo v poslih s tretjimi osebami v svojem imenu, četudi na račun članov združenja.

NALOGE POSLOVNIH ZDRUŽENJ

Po osnutku zakona se lahko združujejo podjetja iste stroke ali različnih strok zaradi skupne proizvodnje določenih proizvodov (koprodukcije) in njihove skupne prodaje, zaradi kooperacije v proizvodnji, vsklajevanja asortimana in kvalitete, kakor tudi zaradi skupne nabave reprodukcijskega materiala, zaradi skupnega izkoriščanja licenc ali skupnega izvoza in naposled zaradi skupne organizacije pomožnih naprav, laboratorijev in skladišč, skupnega projektiranja ali skupnega opravljanja gradbenih in remontnih del. Tako združenje ne more samo proizvajati. Lahko pa ustanovi gospodarsko podjetje in ga s pogodbo zaveže, da prvenstveno ali izključno opravlja določene usluge članom združenja.

STROKOVNA ZDRUŽENJA OSTANEJO

V razpravi okrog tega zakonskega osnutka je bilo manj slišati o poslovnih združenjih, ker je največ pozornosti zbudil prvi del zakonskega osnutka, ki predvideva delno reorganizacijo gospodarskih zbornic in hkrati ukinitve strokovnih združenj, namesto katerih naj bi se formirale sekcije v okviru Zveze industrijske zbornice. Gospodarska podjetja pa so se močno zavzela za nadaljnji obstoj teh strokovnih združenj, ki imajo docela drugačne naloge kakor poslovna združenja. Strokovna združenja nudijo s svojim delom podjetjem dragoceno pomoč, kolikor pa so posamezna združenja pokazala v svojem poslovanju tudi negativne tendence (kakor enostransko zastopanje zgolj specifičnih interesov ali monopolistične tendence), teh slabosti ni težko odpraviti.

DA NE BO ZLORAB

Seveda je tudi pri poslovnih združenjih nevarnost, da se vane v vtihtopijo monopolistične tendence. Prav zato vsebuje zakonski načrt zelo stroge določbe in sankcije za take primere. Tako preprečuje poslovno združevanje z namenom ustvariti monopolistični položaj včlanjenih podjetij ali zagotoviti visoke cene, zavirati tehnični napredek, monopolizirati vire za preskrbo s surovinami ali razdeljevati prodajna področja. Osnutek tudi ne dopušča združevanja z namenom, da bi se združena podjetja odrekla osnovnim pravicam delavskega upravljanja ali da bi na združenje prenesla taka pooblastila, zaradi katerih bi podjetje izgubilo poslovno sposobnost in značaj samostojne gospodarske organizacije.

Poslovno združenje zlasti tudi ne sme omejevati v kakršni koli obliki svobodne tekme v proizvodnji, prodaji ali v opravljanju uslug podjetjem izven združenja. Pogodbo o ustanovitvi in vse sklepe o cenah in prodajnih pogojih mora odobriti zvezni upravni organ za blagovni promet in sporazumu z zveznim upravnim organom za posle dotičnega gospodarskega področja. Ta organ lahko prepove tudi izvajanje drugih za družbene interese škodljivih sklepov ali pa celo prepove nadaljnje delo združenja, če bi le-to poslovalo v nasprotju s smotri po pogodbi ali če bi se ugovarilo, da se v združenju sklepajo tajni sporazumi.

S.

Tovarna v sto dneh

Na Dan republike bodo v Logatcu slavnostno odprli novi kombinat lesno-predelovalne industrije

Nekega meglenega jutra v avgustu se je kot blisk razširila vest, da je skoraj do tal pogorel Kombinac lesno-predelovalne industrije v Logatcu. Danes, niti trije meseci še niso minili odlej, pa na pogorišču že stoje novi obrati, nova tovarna s 3000 kvadratnimi metri površine. Zrasla je nova, 90 metrov dolga dvorana strojne obdelave s servisnimi delavnicami, zrasla tudi 98 metrov dolga dvorana za montažni dvorani in lakirnico.

120 TISOČ UR SO DELALI PROSTOVOLJNO

Direktor Kombinata lesno-predelovalne industrije v Logatcu, Anton Petkovšek nam je v razgovoru povedal, da bo svedčana otvoritev nove tovarne 29. novembra, ko bo v obratu strojne obdelave stekel tekoči trak. Sicer pa se v podjetju zdaj pravzaprav boje samo mraza in slabega vremena. V provizoričnih obratih (barake), v katerih delajo zdaj, bi namreč morali ustaviti delo, kajti v prostorih, ki jih že iz požarnovarnostnih razlogov ni mogoče ogrevati, pač nihče ne bi mogel delati. To pa bi pomenilo, da bi vsaj za nekaj časa ostalo brez posla več kot 600 ljudi. V decembru pa pričakuje Kombinac še pošiljko novih strojev iz Čehoslovaške in Zahodne Nemčije, tako da bo po vsej verjetnosti še pred novim letom ob notranjski progi nasproti železniške postaje v Logatcu steklo običajno življenje.

Samo doslej so za gradnjo novega kombinata porabili okrog 30 milijonov dinarjev. S prosto-

voljnim delom članov delovnega kolektiva, ki so doslej opravili 120.000 delovnih ur, pa so pridržali več kot 10 milijonov dinarjev. Sicer pa bo novi lesni kombinat potem, ko bo v celoti dograjen, predstavljal vrednost med 300 in 400 milijoni dinarjev.

IZDELOVALI BODO TUDI LESENE IGRAČE

V podjetju so povedali še to, da bodo ob razširitvi delovnega prostora in modernizaciji strojne parka povečali proizvodnjo za 65 %, to pa pomeni, da bodo v treh mesecih normalne proizvodnje nadomestili vse zamujeno (beri izgubljeno). Zaposlili bodo lahko tudi 120 novih delovnih moči in začeli s proizvodnjo lesenih igračk, ki bodo prvenstveno namenjene izvozu.

Tako torej bo v Logatcu do konca leta zgrajen skoraj popolnoma nov Kombinac lesne industrije, nova tovarna v sto dneh. Vsekakor doslej edinstven primer v domači praksi in dokaz, da je moč ob dobri organizaciji dela, sodelovanju investitorjev, projektanta in gradbenih podjetij tudi pri nas hitro graditi.

mg.

Jagodičevje prinaša devize

Zadnje čase se je v tujini močno dvignilo povpraševanje po našem jagodičju, predvsem malinah, ribezlu in jagodah. S tem jagodičjem, ki se večinoma divje razrašča po naših gozdovih, bi lahko vsako leto zaslužili kopico prepotrebni deviz. Prav zato je »Slovenija-sadje« v svojem podjetju že pred letom ustanovilo oddelek za jagodičje.

V ljubljanskem okraju bodo že v letošnji jeseni številna kmetijska posestva, zadruge in združniki posadili preko 130 ha površin z jagodičjem. Tako bodo še letos posadili v Vodicah 2 ha malin, 2 ha črnega ribezlja, na Pšati 3 ha malin. Prav tako bodo več hektarov malin posadili tudi v Tacnu, Medvodah, Domžalah, Viru in Kamniku.

F.

Na ljubljanskem živilskem trgu

IZ PROBLEMATIKE NAŠEGA KMETIJSTVA

Varljive ocene kmetijskih gospodarstev

Posestvo, ki investira, ima manjši letni čisti dohodek — Tudi dobro gospodarstvo včasih zaključi leto z zgubo — Ocenjevati je treba več let skupaj

Uspehov in urejenosti kmetijskih gospodarstev ne smemo ocenjevati samo po zaključnih letnih računih, ker bi dobili napačno sliko, zlasti če bi se omejili na eno samo leto. Letni uspeh je odvisen od mnogih naravnih vplivov in vremenskih neugod. Tako se dogodi, da ima kmetijsko gospodarstvo, ki je že nekaj let uspešno gospodarilo, kar iznenada zgubo. Pri nekaterih ljudeh vzbuja to veliko zaskrbljenost, pri nekaterih pa tudi škodoželjno natančevanje. Vendar po navadi nimajo prav nobeni, ker je poslabšanje največkrat posledica neugodnega vremena in ne takšnih pomanjkljivosti, ki bi povzročale trajno nazadovanje.

IZMENICNA RODNOST, POZEBE IN POPLAVE

V mariborskem okraju je precej kmetijskih gospodarstev, ki so že več let prav dobro gospodarili. Zdaj pa prav ta gospodarstva kažejo slabše kot nekatera, ki so znana že od svoje ustanovitve kot slaba, neurejena, z razdrobljenimi zemljišči in brez potrebnih strokovnjakov. Kaj se je zgodilo? Tako sprašujejo zaskrbljeni ljudje, ki ocenjujejo gospodarjenje samo po dohodkih in izdatkih. Ali to ne pomeni, da vzlic vsem naporom in sredstvom, ki jih nudi družba, kmetijska gospodarstva nazadujejo?

Tako hudo ni, čeprav so trenutne težave. Upoštevati je treba, da je pridelek sadja obilen po navadi še zmerom samo vsako drugo leto. V sadovnjakih in vinogradih povzročijo mnogo škode pozebe, ki jih ne popravi niti poznejše ugodno vreme. Važno je tudi, kakšne panoge prevladujejo na katerem gospodarstvu, kajti vsem ne škodujejo enako niti mráz niti poplava. Ko upoštevamo vse to, ugotovimo, da se pridelek in dohodek gospodarstva nista zmanjšala v nič večji meri kot pri okolinskih zasebnih kmetovalcih ali niti toliko ne. Nekatera gospodarstva pa so napredovala med drugim zaradi tega, ker je njihovim kmetom vreme bolj prišlo.

Vse pa ni odvisno od vremena. Ne smemo izključiti vloge delavskega sveta, upravnega odbora in strokovnjakov. Slabi gospodarji puščajo neizkoriščene tudi lepe možnosti. Včasih je že sam gospodarski načrt napačen ali namenoma delajo tako, da bi povečali dohodek na račun družbe. Nekatera gospodarstva sejejo na nižinskih poljih ob Pesnici pšenico ali sadijo krompir, ki tudi v normalnem letu ne uspeja posebno. Ker polje poplavi ob vsakem večjem dežju voda, to daje delovnemu kolektivu pravico, da zahteva odškodnino, ki jo daje okrajni ljudski odbor in, če je treba, še republika.

Na kmetijskih gospodarstvih, ki ne gospodarijo ustrezno, bo treba posvetiti več skrbi organom delavskega upravljanja in poskrbeti potrebne strokovnjake, ki jih bo treba ustrezno nagradjevati. Če bo delovni kolektiv gojil na nekaterih poljih še naprej take kulture, ki le redko katero leto uspejo, pa naj krije stroške sam. Tako je sklenil Svet za kmetijstvo in gozdarstvo pri Okrajnem ljudskem odboru Maribor.

INVESTICIJE IN VZDRŽEVANJE MLADIH NASADOV

Na višino čistih letnih dohodkov vplivajo tudi investicije za boljše obdelavo in gnojenje polj, sadovnjakov, vinogradov in trav-

Kmetovalci so pospravili že skoraj vse poljske pridelke. Na sliki: Zadržnice obrezujejo repo, ki je dobro obrodila

NE ZAMUDITE PRILŽNOSTI! — ZREBANJE BO DNE 15. MARCA 1958

VELIKE NAGRADE

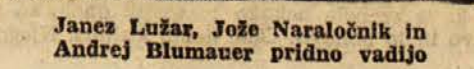
POGOJ: če boste takrat vsaj tri mesece naročeni na Ljudsko pravico

SE DANES SE NAROČITE NA "LJUDSKO PRAVICO", DA BOSTE LAHKO DELEŽNI BOGATIH NAGRAD, KI SMO JIH PRIPRAVILI ZA NAŠE NAROČNIKE — MOTORNA KOLESA — COLIBRI — IZDELEK TOVARNE "TOMOS" — PRALNI STROJI — "HIMO", HLADILNIKI — "TOBIN" — "HIMO", MOŠKA IN ŽENSKA KOLESA — "ROG" IN DRUGO

VAŽNO

Možnosti za zgraditev nove plinarne v Ljubljani so se močno zmanjšale — Ljubljana bo v nekaj letih potrebovala vsaj petkrat več plina kot doslej.

NESREČA NE POČIVA. — Nado Urban iz Ljubljane, Miklošičeva 3, je podrl avto. Ima pretes možgan. 56-letnega posestnika Antona Muhliča iz Višnje 34 pri rvančini Gorici, je pri delu udaril hudo tako, da ima zlom desne goleni. Marilji Zupančič iz Struge pri Ribnici je spodrsnelo, pri padcu si je zlomila levo nogo v kolku.

NAROČILNICA

Podpisani

kraj ulica pošta

naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prosim, da mi jo začnete z redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum

Podpis

Odrežite to nam pošljite

DRŽAVNI ŠAHOVSKI POLFINALNI TURNIRJI KONČANI

Cuderman in Puc v finalu

Kranj, 12. nov. — V zadnjem kolu polfinalnega šahovskega turnirja v Kranju so bili doseženi ti rezultati: Vuković — Bradavarevič 1:0, N. Tomšič — Milčević remi, Lukić — Cuderman remi, Puc — Sofrevski 0:1, Smalbegović — Smederevac remi, Crepinšek — Bertok 1:0, Bidev — Nikolić 1:0, Tot — Bulat 1:0 v nadaljevanju.

Stanje na lestvici: Sofrevski 12, Cuderman 10, Puc, Lukić 9,5, Vuković 9, Smalbegović 8,5, Bertok, Bulat 8, Tot, Nikolić, Smederevac 7, Crepinšek 6, Bidev, Bradavarevič 5,5, N. Tomšič 4.

Milčević 3,5. Prvi štirje so se uvrstili v finale državnega prvenstva. Na turnirju je med 16 igralci, izmed katerih jih je 11 z večjim ali manjšim uspehom že igralo na državnih prvenstvih, zmagal 22-letni Makedonec Jovan Sofrevski z 12 točkami od 15 možnih in brez poraza. O priznanju mojstrskega naslova, ki je zanj Sofrevski izpolnil pogoje, pa bo zaradi partije Sofrevski — Bidev razpravljalo plenium SZJ. Na drugo mesto se je uvrstil Kranjčan Vinko Cuderman in si tako spet priboril vstop na državno prvenstvo. Mojster Puc ima isto šte-

vilo točk kot Lukić, vendar boljši rezultat proti zmagovalcem.

Se nekaj števil za ljubitelje statistike.

Najdaljša partija je bila Bulat — Bradavarevič, ki jo je beli odločil v svojo korist po 83 potezih v 11 urah. Najkrajša je bila partija Smalbegović — Cuderman, ki je bila končana remi po 24 potezih. Največ zmag je dosegel Sofrevski 9, največ porazov na Milčević — prav tako 9. Brez zmag je ostal Tomšič, največ remijev pa ima Bertok 10. Normo za potrditev naslova mojstrskega kandidata so izpolnili Smederevac, Nikolić in Smalbegović.

Sevojno, 12. nov. — V zadnjem kolu so bili doseženi ti rezultati: Rodić — Bogdanović remi, Sokolov — Karanjan 1:0, Čirić — Dime remi, Durašević — Tomović remi, Vavpetić — Vukčević 1:0, Lešnik — Ugrinović 1:0, Tikvešanski — Vošnjak 0:1, Djanar — Avirović remi.

V finale so se uvrstili: Dime in Durašević z 11, Bogdanović in Čirić z 10 točkami. Vrstni red ostalih: Sokolov 9,5, Ugrinović 8,5, Vavpetić, Vošnjak 8, Tomović 7,5, Djanar, Rodić 6,5, Karanjan, Tikvešanski 6, Vukčević 4,5, Avirović, Lešnik 3,5.

Križevci, 12. nov. — V zadnjem kolu polfinalnega turnirja so bili doseženi ti rezultati: Vukčević — Suvalić 1:0, Krstić — Katić 1:0, Rakić — Stupica 1:0, Minic — Martinovski remi, Udovčić — J. Tomšič remi, Damjanović — Petek 0:1, Janošević — Vasiljević remi. Partija Kozomara — Ivković je bila prekinjena.

Partija med Kozomaro in Ivkovićem je bila končana remi. V finale so se uvrstili: Udovčić z 11,5, Janošević in Vukčević z 10 ter Vasiljević z 9,5 točkami. Vrstni red ostalih: Ivković 9,5, Damjanović, Stupica, J. Tomšič, Kozomara 8, Rakić 7, Suvalić, Martinovski, Katić 5,5, Minjić 5, Petek, Krstić 4,5.

CONSKI TURNIR

Trifunović napreduje

Wageningen, 12. nov. (Tanjug). — V nadaljevanju mednarodnega censkega turnirja so igrali prekinjene partije iz prejšnjih kol. Volemojster Trifunović je spet zabeležil celo točko z zmago nad angleškim igralcem Clarkom. Ostali rezultati: Olafson — Larsen 10:1, Nelphaus — Olafson 0:1, Tolianescu — Olafson ponovno prekinjeno, Uhlman — Stahlberg 1:0, Alster — Nannan 0:1, Donner — Teschner 1:0, Teschner — Alster remi, Olafson — Kolarov ponovno prekinjeno. Stanje na lestvici po IX. kolu: Szabo 8,5, Larsen 7, Uhlman, Trifunović 6,5, Donner 6, Stahlberg 5,5, Olafson 4,5 (2), Ivkov 4 itd. Danes je prost dan.

Sedemnajst držav za Lahti

Do 1. novembra se je prijavilo za svetovno prvenstvo v smučskih tehnik in skokih v Lahtiju sedemnajst držav z okoli 300 tekmovalci. Petnajst držav je že prijavilo število udeležencev. Najmočnejše bodo zastopali Finci s 77, Sovjetska zveza s 54 in Švedska z 41 udeleženci. Dostoj se je prijavilo tudi že 332 novinarjev, fotografov ter filmskih in radijskih reporterjev.

TELESNA VZGOJA NA DOLENJSKEM

»TEK ČEZ OVIRE«

Zanimanje za telesno vzgojo je vedno večje — V enajstih občinah le tri šolske telovadnice

Ni dolgo tega, ko je zasedal okrajni svet za telesno vzgojo v Novem mestu. Razpravljali so predvsem o telesni vzgoji na šolah. Vsi člani sveta so se strinjali, da moramo šolske telesne vzgoje čimbolj spodbujati, da bo potem tudi delo pri »Partizanu« bolj uspešno. Zlasti bo treba posvetiti vso skrb mladini v osemletkah. Ravnanje se po izreku: drevo moraš negovati v rani mladosti, če želiš imeti obilne sadove.

TEZAVNI POGOJI NA SOLAH

Dolenjska je med zadnjo vojno velika pretrpela, nesheto šol in telovadnih domov je bilo porušeno. Potrebno je bilo marsikaj obnoviti in zgraditi, sredstev pa je bilo vedno premalo.

Naše šole pa so se ob takih pogojih znašle v velikih težavah. Zlasti kar zadeva telesnovzgojni pouk. Nesheto je učilnic v majhnih kmečkih sobah, ki skozi njihova okna le redkokoli posije sonce, šolske klopi so skoraj povsod neprimerne in zaradi

tega je tudi toliko mladine s slabim držo.

VSAKI SOLI VSAJ TELOVADIŠČE!

Od 117 šol v našem okraju jih je 18 brez šolskega dvorčaja ali telo-

vajšča. Zato je »dobra« v takih primerih za telesnovzgojni pouk tudi cesta. Samo 26 šol ima prostor za telovadišče. Pri iskanju primernejših prostorov zanj pa šole naletajo na nerazumevanje pri nekaterih občinskih odborih. Skoraj povsod se bojijo, da bi jim mladina uničila nekaj trave če pa jim že dajo površino, pa je le-ta komaj za odbojko.

Svet za telesno vzgojo je sklenil, naj si šole poiščejo na vsak način potrebne prostore in jih uredijo do prihodnje pomladi. Vsekakor bi bilo potrebno z zakonom doseči, da mora imeti vsaka šola primerno telovadišče in da morajo to predvsem upoštevati pri gradnji novih šol.

ZASILNI PROSTORI OB SLABEM VREMENU

Tam, kjer ni telovadnice, bi morala vodstva šol najti zasilne prostore za vadbo ob slabem vremenu, pa najsi bo to pod velikim kozolcem ali v kakem izpraznjenem skladišču, zlasti pa bi bilo lahko izkoristiti dvorane v zadržnih domovih. Večina teh prostorov je skozi vse leto slabo zasedena, otroci pa morajo ob slabem vremenu telovaditi v majhnih zahtojih učilnicah. Le malo dobre volje in iznajdljivosti je treba, pa se bo marsikaj izboljšalo. Sedaj imamo že 23 takih prostorov in ne dvomimo, so še možnosti. V enajstih občinah našega okraja imamo samo tri šolske telovadnice. To vsekakor ni laskavo. Zal pa celo gradnje nove šole brez telovadnic.

CIMVEC DROBNEGA ORODJA

Povsod primanjkuje večjega in drobnega orodja za telesnovzgojni pouk. Naše šole dobe v večini primerov za vsa učila le 10.000 dinarjev. Od te vsote pa skoraj nikoli ne ostane za eno žogo. Vse naša šola dobi le navodila za izdelavo novega orodja. Marsikaj koristnega so že napravili učenci sami pri urah ročnega dela.

TUDI »PARTIZANU« NI LAHKO

Nekateri problemi, ki smo jih omenili, veljajo tudi za društva »Partizana«. Vsaj v večjih krajih bi morali zgraditi dom za telesno vzgojo. Novo mesto bi ga tudi potrebovalo.

saj je bivši sokolski dom zaseden, razen tega pa ne ustreza več telesni vzgoji. Telovadnici v Novem mestu sta popolnoma zasedeni od jutra do večera, tako da za vadbo posebnih panog sploh ni prostora ne časa. Najbolj so prikrašani mlajši. Graditev novega doma je predvidena blizu urejenih igrišč na Lokih ob Krki. Tod so zelo lepe naprave, ki se z njimi lahko pohvali le malokatero naše mesto. Zgradili smo jih s skromnimi sredstvi in z udarniškim delom.

deno. Atletika je razen odbojke pa noga, ki se je v zadnjih letih v Novem mestu kvalitativno zelo dvignila in ji malo tekalščev nikakor več ne ustreza.

Tudi v Crnomlju imajo stadion in manjšega v bližini gimnazije. Vendar je na njem le igrišče za nogomet, tekalšče in igrišče za malibokomet. Poleg gimnazije na določenem prostoru bi bilo treba urediti še igrišče za košarko in odbojko. Nogomet in mali rokomet sta v Crnomlju najbolj razširjena. Zal pa atletika, ki je nekoč tu cvetela, ne more zaživeti.

Nekaj dejavnosti so pokazali tudi cestni večji kraji na Dolenjskem, kjer pa se bori še z večjimi težavami. Senterneje in Kostanjevica sta brez telovadnega doma in nimata prostora, kjer bi lahko mladina telovadila.

ZELO MALO OTROK ZNA PLAVATI

Plavanje, eden najbolj zdravih športov, se na Dolenjskem sploh še ni razmahnilo. To velja tudi za Novo mesto, kjer so zasilne naprave. Krka je vse premočno izkoriščena, saj bi lahko na njej napravili provizorična plavališča. Zelo malo otrok na Dolenjskem zna plavati in tu bi bilo treba začeti z delom.

UGODNI POGOJI ZA ZIMSKI ŠPORT

Tudi zimski športi se ne morejo prav razviti, čeprav imamo na Gorjancih in po drugih hribeh mnogo prostornih smučišč. Zal pa večina naših učiteljev ne zna smučati in tudi nimajo opreme, da bi popeljali otroke na snežne poljane. Dejstvo je namreč, da ima precej otrok smuč, ker pa je le v druge ustrezne opreme ne premorelo učiteljev in učiteljice, ostajajo otroci lepo v šoli.

Na učiteljsku v Novem mestu v preteklih letih niso mogli zaradi pomanjkanja sredstev omogočiti drugemu letniku smučarski tečaj, čeprav je le-ta predpisan v učnem programu in ga tudi imajo vsa naša ostala učiteljska vsaka zimo.

Dolenjski je treba pomagati na vseh področjih. Ne moremo se pritoževati, da smo bili brez pomoči, toda s to telesnovzgojne organizacije ne morejo biti zadovoljne. Sami smo veliko ustvarili s skromnimi sredstvi, vendar vse premočno in nam lahko, ko marsikdo ne moremo izpolniti mladini najmanjših želja in osnovnih potreb. Jože Glonar

GOTWALDOVO, 11. nov. (DPA).

— Da cross v Gotwaldovu (CSR) je zmagal Emil Zatopek vzlic temu, da je zgrešil prvo in pri tem izgubil več kot dve minuti. Zatopek je 9900 m pretekel v času 34:15,2.

NAMIZNI TENIS

Zmaga Francozov na Jesenicah

Jesenice, 12. nov. Sinoči je francoska namiznoteniška reprezentanca odigrala na gostovanju po Sloveniji svoj prvi dvoboj. Hagenauer, Amouretti in Chergui so nastopili pred polno dvorano na Jesenicah. Premagali so »Jesenice«, okrepjene s Kranjčanom Teranom s 5:2. Posamezni izidi: Chergui — Teran 1:2, Amouretti — Vidmar 2:0, Hagenauer — Stana 2:0, Amouretti — Teran 2:0, Chergui — Stana 2:0, Hagenauer — Vidmar 1:2, Amouretti — Stana 2:0.

Drevo dvoboj s CSR

Namiznoteniška zveza Slovenije se je sporazumela s češkoslovaško reprezentanco CSR (Andreadis, Stipek, Vyhnanovski, Kamenec).

Odlični rezultat v metu kladiva

Na mitingu atletskega kluba Odred je mimo tekmovalcev prireditelja in »Ljubljane« sodelovali mladinski državni prvaki v metu kladiva, Stan »Maribor«. Pavel Ledinek v metu kladiva ključno je dosegel odlični rezultat — 53,28 m. Zanimivo je, da je imel vse mete čez 50 m dolžina enega izmed njih, zal s prestopom, pa je bila čez 54 m. Ledinekovi met 33,28 je drugi najboljši letošnji rezultat v Sloveniji in eden najboljših v Evropi za mlajše mladince. M. M.

TEHERAN, 12. nov. (AFP).

Na svetovnem prvenstvu v dviganju uteži v Teheranu sta Konno (ZDA) in Lomakin (SZ) osvojila prva mesta v srednji in polteški kategoriji. Konno je v olimpijskem trilateralu dvignil 420 kg, Lomakin pa 450 kg. kar je nov svetovni rekord. Prejšnji svetovni rekord je držal Konno s 447,5 kg.

ATENE, 12. nov. (Agencija Ate-

ne). — Sportni list »Athletik Echo«, ki izhaja v Atenah, piše o pogajanju gostovanja nogometne reprezentance Pirreja v Beogradu. Reprezentanca Pirreja naj bi v decembru igrala tri tekme v Beogradu, reprezentanca Beograda pa prav tako tri tekme v Pirreju.

DRESDEN, 12. nov. (AP).

— V dvokrožnem dvoboju na deseti desekah sta CSR in Vzhodna Nemčija igrali neodločeno z 10:10. Prvo kolo so Čehi dobili s 6:4, drugega pa izgubili s 4:6.

● ZAGREB, 12. nov. — Jugoslovanski predstavnik v problemski komisiji FIDE, N. Petrović, je prevzel dolžnosti predsednika te komisije, ker je prejšnji predsednik J. Neukom (Madžarska) umrl.

JAMES A. MICHENER

Sajonara

36

ROMAN

Dnevi so minevali, midva sva bila čedalje bolj zaljubljena drug v drugega in tako sva spoznala, da je nemogoče biti strastno zaljubljen, kot sva midva želela biti, ne da bi se mogel z ljubljanim bitjem pogovoriti. Zato sem se po malem začel učiti japonski, Hana-Ogi, ki je prezirala Amerikance in tisto, kar so počeli na Japonskem, pa se je proti svoji volji vpisala v tečaj angleščine. Našla je neko knjižico za konverzacijo, iz katere se je vsak dan učila med vožnjo do Takarazuke in nazaj in tako je nekega večera izgovorila svoj prvi stavek v angleščini. Kakor učenka, ki recitira Miltona, je zbrala ves svoj pogum, se nasmehnila in zdeklamirala: »Glej, v postiljona je udarila strela.«

Te besede so napravile name tako velik vtis, da sem prhnil v nepremagljiv smeh, toda tedaj sem opazil, da se vneha Hana-Ogi počasi ohlaja in na njenem obrazu sem razbral sovraštvo. Smejal sem se njenim najboljšim namenom. In bil sem Amerikane.

Naglo sem vstal, da bi se ji oprostil, toda pobegnili mi je, zgrabila učenik angleščine, ga strgala na drobne koščke in jih vrgla meni.

Strani, ki so ji padle pred noge pa je divje trkala in pri tem nekaj vpila po japonsko.

Prijel sem jo za roko in jo posul s poljubi. Ko se je malo pomirila, sem ji hotel povedati, kako je s to rečjo, toda ubijala naju je ta strahotna nemot gavora in tako sva se izgubljala v širjavih misli. Bila sva ljubimca, ki se nista mogla ljubiti do kraja, ko pa je Hana-Ogi skušala preskočiti ta prepad s tem, da se je ponižala in zatrla v srcu mržnjo do sovražnika, sem se ji smejal.

Doumel sem, da naju besede ne smejo več ločiti. Dvignil sem Hana-Ogi in jo ponesel k postelji; lepe noge sem ji primaknil k ognju. Njeno glavo sem pritisnil na srce in ji jel govoriti, ne meneč se, ali me bo razumela ali ne. Tisto noč sem govoril: »Hana-Ogi, ljubim te iz vsega srca in vse svoje duše. Bil sem kakor puščavnik... Podoben sem bil pilotu, ki leti v izgubljenem letalu daleč po nebesu in doslej še nikoli nisem spoznal pravega človeka. Zdaj sem prišel v sovražno deželo, med ljudi, ki sem jih nekoč sovražil, srečal tebe, te vzela tem ljudem in povedel v hišico, iz katere si napravila raj. Hana-Ogi, če sem te užalil s svojo neumnostjo, tepi me po ulicah Osake, zakaj moje srce je tvoje srce. In če želim tebe, trpinčim sebe. Vseeno je ali jih razumeš ali ne, te besede so namenjene tebi.« Poljubil sem jo.

Mislil, da me je razumela, zakaj pritisnila je svoje lice na moje čelo in mi je bila mehko govoriti po japonsko. S temi besedami, tako se mi zdi, se je znebila nakopičenih strasti, ki so trpale njeno srce, katero se ni moglo izpovedati. Zamislil sem in poslušal njen mehki glas, medtem ko je izgovarjala čudne besede svojega materinega jezika. Ob besedi, ki je zvenela nekako hošmašita, sem dvignil glavo in jo ponovil. Ona

pa se je zasmejala in me poljubila na usta, češ, naj molčim, dokler ne bo vsega povedala. Nobene besede nisem razumel. Toda njene misli so nekako jasno prišle do veljave in oba sva vedela, da se ljubiva bolj kakor kdajkoli poprej.

Od tiste noči dalje sva se s Hano-Ogi pogosto in dolgo pogovarjala in tako odkrila, da je v ljubezni tisto, kar rečeš, mnogo manj pomembno za človeka, ki mu govoriš, kakor za onega, ki govori. Kadar sem ji hotel povedati, da so dnevi postali daljši in da sem to privrkat opazil, ko sem kot deček prišel v vojaško oporišče v Montani, sem kratko malo rekel in meni je bilo čudovito pri srcu, ker sem se spominjal tistega, kar sem čutil kot deček — prelepe čistosti življenja in jasnosti — in srce, s katerim sem ljubil, je nekako postajalo čedalje večje. Hana-Ogi mi je govorila o svojem detinstvu, o tem, kako je sanjerala, da pojde v Tokio in kako se ji je zdelo, ko je prišla tja, da je mesto manjše kot si je bila predstavljala. Razumel sem zelo malo tistega, kar je hotela povedati, toda eno sem razumel nenavadno jasno: kadar je dlje govorila o teh rečeh, je postala ljubkejša od katerekoli ženske, ki sem si jo mogel zamisliti. Mislil, da sva se v teh dolgih nočeh, ko sva se pomenkovala, bolj zblížala, kot se bom jaz mogel kdajkoli s kom zblížati. Kar se nisva mogla sporazumeti z besedami, sva prepustila srcu, da se je sporazumelo. In se tudi je.

Tisto jutro po noči, v kateri je Hana-Ogi raztrgala svoj učenik angleščine, sem zbral potrpane liste, da bi jih sežgal, pri tem pa sem opazil, da je bila knjiga natisnjena leta 1879 in da jo je napisal japonski znanstvenik, ki se še ni dodobra sprijaznil z angleščino v tistih prvih bleščicah dneh, ko je Japonska odprla vrata zahodni kulturi. Njegov prvi stavek, »ki ga morajo

uporabljati mlade dame«, kadar se začno pogovarjati na javnem mestu, je bil tisti Hana-Ogin »Glej, v postiljona je udarila strela!« in čeprav sem prepričan, da stari učenjak tega vobče ni nameraval, je ta stavek povzročil razprtijo v najinem ameriško-japonskem domu. V prihodnje je vsakokrat, kadar je prišlo do kakega nesporazuma med nama, Hana-Ogi zdeklamirala: »Glej, v postiljona...«

Knjiga me je začela zanimati in tako sem si ogledal tudi ostale strani, na katerih sem zasledil stavke, kakršen je na primer tale: »Bisage mojega očeta so v sobi moje matere.« Hana-Ogi me je vprašala, kaj to pomeni in skušal sem ji pojasniti, toda čim bolj sem se trudil, tem bolj neumna se mi je zdela razlaga, dokler me napolnjen spominjam se, da mi je prišla na misel, vtem ko me je Hana-Ogi žgečkala po rebrih, neka vojakom namenjena knjižica, v kateri je pisalo, da Japonci nimajo smisla za humor.

Najbolj pa me je prevzel prvi stavek, ki ga je bilo treba izreči na čajankah, »na kateri se navzoci ne poznajo povsem«. Profesor je svetoval, da je treba vreči takšno bombo: »Kamelo čisto imenujejo puščavska ladja.« Zdelo se mi je, da je ta stavek čisto v duhu Japonske: bore malo Japoncev je kdaj videlo kamelo in nikomur ni bila kamelina vnanjost manj mar kakor mladici dami na čajanki. Res pa je bilo, da kamelo včasih imenujejo puščavska ladja in zato je tisti učenik mož bržčas sodil, da je ta stavek ravno tako primeren za začetek družabnega sednega dvoboja kot katerikoli drug. Hana-Ogi sem skušal pojasniti, kako smešna je vsa ta zadeva, toda to ni šlo tako lahko, ker mi je s kretnjami ponazarjala, kako kamela pluje po pesku.

DNEVNE NOVICE

Društvo za kulturno sodelovanje Jugoslavije Francija bo imela v sredo, dne 13. t. m., ob 20.30, v Klubu kulturnih delavcev, Wolfova 1/III four fixe, na katerem bo predaval lektor Univerze v Ljubljani, g. Michel Sciamia film o Balzacu in film o Montmartru. Ciani društva in Kluba kulturnih delavcev vabljeno! Vstop prost!

Za povečanje in boljše rast trpačnic uporabljajte priznani »Rimmel-Tus« in kremo na kartonih, kar oboje imajo vse drogerije!

Kolikor plašča - toliko dobiš! Če hočeš prvovrstno masno kremo, potem zgrabite »ULTRAGIN« - sport kremo.

Vsaka drogerija, specerija, zadruga, vsaka trgovina, ki prodaja milo za gospodinjstvo, prodaja tudi »FLEX«. Za čiščenje madežev samo »FLEX«.

PREDAVANJA

Združenje rezervnih oficirjev Jugoslavije - Pododbor »24 talcev« v Ljubljani vabi vse rezervne oficirje in podoficirje svojega področja ter člane vseh množičnih organizacij terena na predavanje: »Učinek atomskega sevanja na človeški organizem«, ki bo v sredo 13. novembra 1957 ob 19.30 v dvorani SZDL v Zarnikovi ulici 3.

Društvo folkloristov Slovenije vabi na javno predavanje tov. dr. Nika Kureta »Koranti na Ptujskem polju«. Predavanje bo v petek 15. t. m. ob 17 v knjižnici Narodnega muzeja.

KONCERTI

Koncert skladb Beje Bartoka bo noč ob 20.15 v Filharmoniji. Sodelujejo: Gašperšič, Gunz, Dermelj, Lipovšek, Sivč, Ljubljanski godalni kvartet in komorni zbor Radia Ljubljana (dirigent Skoberne). Koncert komentira Danilo Pokorn. Pri blagajni Filharmonije je na razpolago samo še omejeno število brezplačnih vstopnic.

GLEDALIŠKA

DRAMA
Sreda, 13. nov. ob 19.30. Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Abonma H. (Sedeži so še v prodaji).
Cetrtek, 14. nov. ob 19.30. Višnjevič: »Kreft«. »Optimistična tragedija«. Dijaški abonma I. (Sedeži so še v prodaji).
Ob 19.30. Višnjevič: »Kreft«. »Optimistična tragedija«. Abonma K. (Sedeži so še v prodaji).

Petek, 15. nov. ob 19.30. Linhart: »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Abonma Petek popoldnevni. Ob 20. Axelrod: »Sedem let skomin«. Gostovanje ljubljanske Drame v Litostroju.
Sobota, 16. nov. ob 19.30. Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank«. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji).

Nedelja, 17. nov. ob 15. O'Neill: »Dolga dneva nepovnanje v noč«. Izven in za podeželje. (Vstopnice v prodaji v sredo, 13. ob 17 dalje).
Ob 19.30. Axelrod: »Sedem let skomin«. Izven in za podeželje. (Vstopnice v prodaji v sredo, 13. ob 17 dalje).
Drama SNG gostuje v Litostroju s komedijo »Sedem let skomin« v petek, 15. nov. Začetek predstave ob 20.

OPERA
Sreda, 13. nov. ob 19.30. Baletni večer: Chopin: Silfide, von Einem: »Rondo o zlatem teletu«. Rossini-Respighi: »Fantastična prodajalna«. Abonma red P. (Sedeži so tudi v prodaji).
Cetrtek, 14. ob 19.30. Janáček: »Jenufa«. Abonma red C. (Sedeži tudi v prodaji).
Petek, 15. nov. zaprto.
Sobota, 16. nov. ob 19.30. Baletni večer: Chopin: Silfide, von Einem: »Rondo o zlatem teletu«. Rossini-Respighi: »Fantastična prodajalna«. Abonma red P. (Sedeži so tudi v prodaji).

Nedelja, 17. nov. ob 13. Wolf-Ferrari: »Stirje grojani«. Izven in za podeželje. (Vstopnice v prodaji v sredo, 13. ob 17 dalje).

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža
Sreda, 13. nov. ob 20. Evreinov: »Komedia o sreči«. Abonma LMS II. Cetrtek, 14. nov. ob 20. Evreinov: »Komedia o sreči«. Abonma Cetrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Petek, 15. nov. ob 20. Čehov: »Striček Vanja«. Abonma Petek I. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 20. Nušić: »Dr.« Gostovanje v Kamniku.
Sobota, 16. nov. ob 20. Nušić: »Dr.« Izven.

Sprememba repertoarja za danes je bila nujna zaradi obolevnosti v ansamblu.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Mestni dom
Sreda, 13. nov. ob 20. Scheinpflugova: »Okence« (Zgodba profesorja Johaneke) vesoljara. Red D. Vstopnice so tudi v prodaji.

ZAHVALA

Vsem, ki ste počastili našo ljubljeno mamo

SVETKO SVETINA

in jo spremili k počitku, ji okrasili grob s cvetjem ter nam ob slovesu stali ob strani s tolažbo, se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo dolgujemo predstojniku prof. dr. Marinciču, vsem zdravnikom in osebju nevrološke klinike, ki so storili vse, da bi nam jo ohranili pri življenju.

Ljubljana, dne 12. novembra 1957.

SVETINOV in DULARJEVI

Uprava za ceste LRS, Tehnična sekcija Ljubljana, javlja, da je nenadoma umrl

JANEZ MEDIC

cestar pri Cestnem nadzorstvu Logatec

Pogreb pokojnika bo v sredo, dne 13. novembra 1957 ob 16. uri izpred hiše žalosti, Verd 89, na pokopališče Verd.

Zvestega člana našega delovnega kolektiva bomo ohranili v trajnem spominu, svojcem pa izrekamo iskreno sožalje.

UC LRS, Tehnična sekcija - Ljubljana

VESTI IZ KRANJA

KINO
»STORŽIČ«: Premiera amer. barvnega filma »Rob Roy«. Predstave ob 16, 18 in 20.
»SVOBODA«: ameriški barvni film »Dvoboj pri Srebrnem potoku«. Predstava ob 19.

2 BLEDA

KINO
»BLED«: francoski film - komedija »Stopnišče za služinčad«. Predstavi ob 17 in 20.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Milan Ceh, Cesta maršala Tita.

KINO
»RADIO«: francoski film »Heroji so utrujeni«. Predstave ob 18 in 20.
»PLAVŽ«: Zaprto.
»ZIROVNICA«: italijanski film »Hči polka«. Predstava ob 19.30.
»DOVJE«: ameriški film »Lov na voluhuna«. Predstava ob 19.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAJSKI DON«: švedski film »Samo mati«.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Sreda 13. novembra ob 20: C. Goldoni: »Sluga dveh gospodov«, komedija v treh dejanjih 23 predstav.

Obveščamo cenjeno občinstvo, da je predprodaja vstopnic za ponedeljkovo predstavo J. Cocteauja: »Človeški glas« dnevno v pisarni Okrajnega gledališča in na dan predstave pri gledališki blagajni.

MESTNI KINO: ameriški film »Beg iz Gvajane«.

Oglase

ZA VSE
ZDAJE »BORBE«

PREJEMAJO

PODRUŽNICE IN UPRAVA

LJUDSKA PRAVICA

Vesti iz Maribora

Dežurna lekarna:

Sreda, 13. novembra 1957 lekarna »Center«. Gosposka ulica 12.

Cetrtek, 14. novembra 1957 lekarna »Tabor«. Trg revolucije 3.

KINO

»UNION«: ameriški barvni filmski film »Vzhodno od raja«.
»PARTIZAN«: sovjetski film »Ilje Lenin«.
»UDARNIK«: ameriški barvni film »Dimni signal«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 13. nov. ob 16. uri: Wolf: »Kotorski mornarji«. Zaključena predstava za Tovarno poljskih strojev, ob 19.30 uri: Puccini: »Tosca«. Gostovanje sopranistke ljub. Opere Vilme Bukovčeve. Izven.

V sredo, 13. novembra bo Opera ponovila prvič v tej sezoni Puccinijevo »Tosco«. Naslovno vlogo bo pela kot gost sopranistka ljubljanske Opere Vilma Bukovčeva. Cene navadne operne.

Poročili so se: Helena Paj, 56 let, kontrolorka; Branko Kralj, 26 let, mizar - Alojzija Kropac, 28 let, delavka; Ivan Cviliak, 23 let, varilec - Jožefa Letnik, 25 let, telegrafistka; Jožef Tomac, 22 let, ključavničar - Rozina Adam, 24 let, navijalka; Josip Bertosa, 27 let, strugar - Olga Vujnovič, 23 let, snemalka; Boris Sedmak, 24 let, železniški tehnik - Cecilija Cibron, 23 let, nameščevalka; Jožef Vodušek, 34 let, čevljarški pomočnik - Alojzija Frešer, 31 let, predica; Martin Jenuš, 18 let, delavec - Marija Merc 31 let, tkalka; Alojzij Muršič, 33 let, višji industrijski tehnik - Matilda Cep, 21 let, navijalka; Rafael Izakar, 23 let, elektrotehnik - Milena Petrišič, 23 let, name-

ščenka; Božidar Jurak, 28 let, kmetij, tehnik - Pavla Pulko, 28 let, učiteljica.

IZ MURSKE SOBOTE

»PARK«: italijanski film »Ana Zakeo«. Predstavi ob 17.30 in 20.

IZ ROGAŠKE SLATINE

Italijanski film »Kruh ljubezen in ljubezenje«. V glavni vlogi: Gina Lollobrigida in Vittorio de Sica.

ZDRAVSTVENI DOM

KIDRIČEVO

razpisuje mesto za

zobotehnika

Plača po uredbi, dopolnilna plača in honorar po točkah.

Nastop službe po dogovoru.

3688

UPRAVA

TOVARNE UMETNIH BRUSOV MARIBOR

TRŽAŠKA CESTA 60

sprejme v službo z nastopom takoj ali po dogovoru:

1. strojnega inženirja

z daljšo prakso

2. več strojnih tehnikov

s prakso, kakor tudi začetnike

3. ekonomista za uvoz in izvoz

4. komercialista za prodajni oddelek

5. uslužbenca (-ko) za mezdni oddelek

6. uslužbenca za nabavno službo

(železninske stroke)

7. normirca

8. več stenodaktilografa

po možnosti s prakso in z znanjem tujega jezika

Plača po dogovoru. Za uslužbenec navedene pod točko 1 do 3 bodo v omejenem številu na razpolago stanovanja v letu 1958. Ponudbe z navedbo prakse pošljite na sekretariat podjetja.

3730

RADIO LJUBLJANA

Sporod za sredo, dne 13. novembra 1957
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni sporod) - vmes ob 6.30-6.40 Reklame - 6.40-6.45 Naš jedilnik (6.00-11.00 oddaja na valui 202,1 m in 98,9 mHz)

8.05 Pisana paleta - 9.00 Jezikovni pogovori (ponovitev) - 9.15 Zabavni koncert pihalne godbe Ljudske milice pod vodstvom Rudolfa Štariča - 9.45 Igra orkester David Rose - 10.10 Johannes Brahms: Koncert za klavir in orkester št. 1 v d-molu - 11.00 S pevkami iz dežele v deželo - 11.35 Radijska sola za višjo stopnjo (ponovitev) - Draga Vresnik: V pragozdu - 12.05 Mali koncert solistične glasbe - Ing. Dušan Kresal - 12.30 Kmetijski nasveti - Boljši pašniki - več čebelarje - 12.40 Vlado Golob: Divertimento za mali orkester z obilnatim klavirjem - 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov - 14.05 Radijska sola za srednjo stopnjo (ponovitev) Janez Tomšič: Zgodbe o jazbecu - 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame - 15.40 Pri klasičnih rojstnih - Guy de Maupassant: Vendetta - 16.00 Koncert po željah - 17.10 Sestanek ob peth - 17.30 Zabavne melodije z orkestrom Hans Carste - 18.00 Koncertni pregled - 18.15 W. A. Mozart: Sonata za klavir št. 11 v a-duru (Wilhelm Backhaus) - 18.30 »Glasba narodov sveta« I. - Crni kontinent poje - 18.50 Razgovori o mednarodnih vprašanjih - 19.00 Zabavna glasba vmes reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Giuseppe Verdi: Odlomek iz opere »Othello« - 21.30 »Luči velemešta« (zabavna glasbena oddaja s konferansom) - 22.15 »Ob četrti na enajst« - a) The four Freshman poje b) Zabavni expres - 23.00-23.15 oddaja za tujino (prenos iz Beograda)

II. program

14.00 Glasbeni sprehod skozi štiri stoletja - 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila - 15.25-16.00 Zabavni zvoki - 22.15-23.00 Nočni koncert

CELJSKE VESTI

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

Sreda, 13. nov. ob 16. Maksim Gorki: »Sovražniki«. - III. srednješolski abonma in izven.
Cetrtek, 14. nov. ob 20. Maksim Gorki: »Sovražniki«. Cetrtkov abonma in izven.

Petek, 15. nov. ob 19.30. Maksim Gorki: »Sovražniki«. I. srednješolski abonma in izven.
Ob 20. Peter Ustinov: Romanov in Julija. Gostovanje v Laškem.

Sobota, 16. nov. ob 20. Maksim Gorki: »Sovražniki«. Sobotni abonma in izven.

KINO

»UNION«: ruski film »Veliki poziv«.

»METROPOL«: francoski film »Skoda, da si takna«.

Umrli so: Marija Pajntar, soc. podpiranka iz Celja, stara 75 let; Martin Kamnik, upokojeni rudar iz Foke, star 69 let; Marija Rajna, gospodinja iz Laškega, stara 61 let; Barbara Vanovšek, gospodinja iz Prelske, stara 60 let; Andreja Gasperšič, otrok z Jesenic, stara 1 dan; Ana Lederer, družin, upokojenka s Creta, stara 79 let; Bojan Amon, otrok iz Celja, star 1 dan; Marija Vežjak, otrok iz Drazje vasi, stara 4 mesece; Marija Vidmar, gospodinja iz Celja, stara 68 let; Frančiška Hojnik, gospodinja iz Rakovej, stara 54 let.

OBRATNA AMBULANTA

TOVARNE ARRIGONI

V IZOLI

razpisuje

mesto zdravnika

splošne prakse

in mesto

medicinske sestre

Pismene prošnje pošljite na upravni odbor obratne ambulante v Izoli, kjer dobite interese tudi informacije o vseh pogojih.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Angleški barvni film

Abdulah Veliki

Tednik »Po vsem svetu« samo pri zadnjih dveh predstavah. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjič! Ob 10 matineja kitajskega filma »Cir-kus«. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje. Za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SLOGA«

Ameriški barvni film

Skrivnostno močvirje

Tednik »F. N. št. 45«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi: Jean Peters in Walter Brennan. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

»Maščevalci«

Tednik. V glavni vlogi Douglas Fairbanks, Ruth Warrick, Akim Tamiroff. Predstave ob 15, 18 in 20. ur. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški film

»Maščevalci«

V glavni vlogi Douglas Fairbanks III, Ruth Warrick. Predstave ob 15, 18 in 20. ur. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Japonski barvni film »Vrata pekla«. F. N. 44. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.

DROBNI OGLASI

AVTOLICAR dobi takoj službo v tovarni INDOŠ, Ljubljana, Moste, Ob železnici. Stanovanja podjetje nima na razpolago.

GOSPODINSKE POMOČNICE! Vabimo Vas na redni letni občni zbor, ki bo v četrtek, 14. nov., ob 23 v tatarski pisarni Gosposke 7. Delodajalci, obvestite svoje pomočnice, ter jim omogočite sestanek, ker je obvezen za vse.

GOSPODINJE! ZADOVOLJSTVO JE ČISTITI Z

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

Na osnovi 13. člena uredbe o štipendijah za šolanje in izpopolnjevanje v inozemstvu (Uradni list FLRJ 32/56)

razpisuje

DRŽAVNI SEKRETARIAT ZA BLAGOVNI PROMET

natečaj

za štipendije ameriške tehnične pomoči ICA

za strokovno izpopolnjevanje v inozemstvu, in sicer:

1. dve štipendiji

za proučevanje teme »Organizacija preskrbe velikih potrošniških središč s kmetijskimi proizvodi«
Cas proučevanja je štiri mesece, in to v ZDA

2. štiri štipendije

za proučevanje teme »Studij tržišča in faktorji, ki vplivajo na cene kmetijskih proizvodov«
Cas proučevanja je štiri mesece, in to: v Franciji, Nemčiji oziroma v Angliji, na Nizozemskem in v Danski

3. dve štipendiji

za proučevanje teme »Organizacija prometa z mlekom in mlečnimi proizvodi«
Cas proučevanja je štiri mesece, in to: v Angliji, na Nizozemskem in v Danski

4. dve štipendiji

za proučevanje teme »Organizacija prometa s sadjem in zelenjavo«
Cas proučevanja je štiri mesece, in to: v Franciji, na Nizozemskem in v Danski.

Pravico do sodelovanja imajo osebe, ki se ukvarjajo s posli organizacije prometa s kmetijskimi prehrabnenimi proizvodi.

Vsi udeleženci tega natečaja naj vložijo prošnje na Državni sekretariat za blagovni promet, Beograd - Miloša Velikog 28.

Prošnji priložite:

- overjen prepis diplome oziroma dokumentov, iz katerih je razvidna šolska strokovna izobrazba;
- potrdilo in mnenje ustanove, v kateri je kandidat zaposlen;
- potrdilo o znanju jezika;
- zdravniško spričevalo.

Osebe, ki se udeležijo tega natečaja, morajo obvladati enega izmed teh-le jezikov: angleški, francoski ali nemški.

Prošnja mora vsebovati popolne življenjepisne podatke, šolsko izobrazbo (kvalifikacijo), dosedanje službovanje, seznam strokovnih znanstvenih del s področja tematike, za katero je podeljena štipendija (v kolikor jih kandidat ima), podatke o prejšnjih bivanjih v inozemstvu in točen naslov. Prošnje sprejemamo do 25. novembra 1957.

Prošnje, ki bi prispele po določenem roku ali ki bi jim manjkala katera izmed naštetih prilog, ne bodo upoštevane. Predloženih dokumentov ne bomo vračali.

Iz Državnega sekretariata za blagovni promet

3607

List izdaja v tiskarsko Casopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 - Notranje-politična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/II, telefon 20-507 in 22-621 - Listi izdaja, rubrika Kopitarjeva 6/III, telefon 31-357 - Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 22-492 - Naročniški oddelček Petkovškovo nabrežje 25, telefon 22-494 - Oglasi oddelček Kopitarjeva 4, telefon 31-358 - Poslovalnica na Titovi cesti 15, telefon 22-322 - Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din - Tekoči račun 60-KB-6-2-1393 - Poštni predal 42 - Poština plačana v gotovini - Rokopisov ne vračamo.

ČUDAK

NA ŽELVJEM OTOKU

Kdor pomisli ob zvoku tega imena na eksotični paradiz, se niti ne moti preveč, zakaj nad Galapaškimi otoki diha še vedno tista mirna lepota, ki je v civiliziranem svetu ne najdete skoraj nikjer več.

Trinajst večjih in mnogo manjših otokov leži kakih 1100 km zahodno od Ekvadorja. V celoti merijo komaj 7682 kvadratnih kilometrov, na vsej tej površini

- Bele sipine ob modrem morju, palme, ki šumijo v južnem vetru, rajsko življenje pod tropskim soncem, vse to priča domišljija zbiralcu znamk, ko si ogleduje tri nove ekvadorske znamke z napisom »Islas Galapagos«. Na eni izmed znamk je podoba velikanske želve, s čimer je razloženo tudi špansko ime tega otočja v Tihem oceanu, zakaj po naše bi se reklo »želvji otoki«.

pa ne živi več kot 1500 ljudi. Ognjeniška dežela navzlic divji lepoti ni posebno vabljiva za na-

selitev. Obala je pusta, tu in tam rastejo velike kakteje, vmes pa je nekaj akacij in odpornega plevele. Vrhove do 1500 m visokih gora obdaja neprehodna divjina. Le na sorazmerno rodovitnih pobočjih je mogoče zasaditi sladkorni trs in kavo. Čeprav so otoki tik ob zemeljskem ravniku, je podnebje še kar znosno zaradi hladnega Humboldtovega toka.

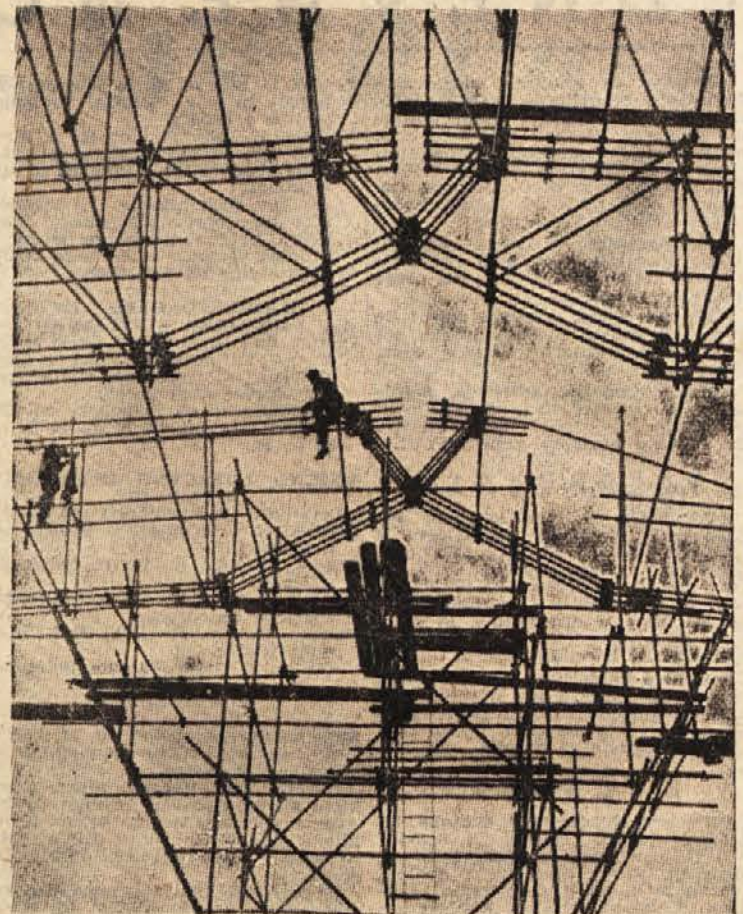
Številne Evropejce je že zanesla pot na Galapaške otoke, da bi si tam opomogli od vrveža civilizacije. Najbolj originalen med njimi je bil nedvomno nemški zdravnik Ritter, ki se je leta 1929 naselil v družbi živčno bolne pacientke na enem izmed teh otokov, da bi svetu nazorno dokazal, da bi svetu nazorno dokazal, da pomeni vrnitev v naravo trdno zdravje, pri katerem lahko človek ob pravilni prehrani doživi 140 let starosti.

Ritter je bil zagrižen rastlinojed, že po petletnem bivanju na otoku pa je umrl zaradi zastrupitve z mesom. Pravzaprav je bil možakar svojvrsten vegetarijanec. Zaradi »ohranitvenega nagona« si je lastil pravico, da sme ubiti sleherni žival, ki ogroža njegov obstoj. Med te nevarnosti je vsekakor štel tudi prašiče in krave, ki jih je zaneslo na njegova polja. Za ubijanje živali si je naložil kot kazen, da bo pojedel meso slehernega ubitega četrtonožca. Pri tem svojem sklepu je tudi vztrajal; ko je pojedel zastrupljeno meso, ga je vzelo.

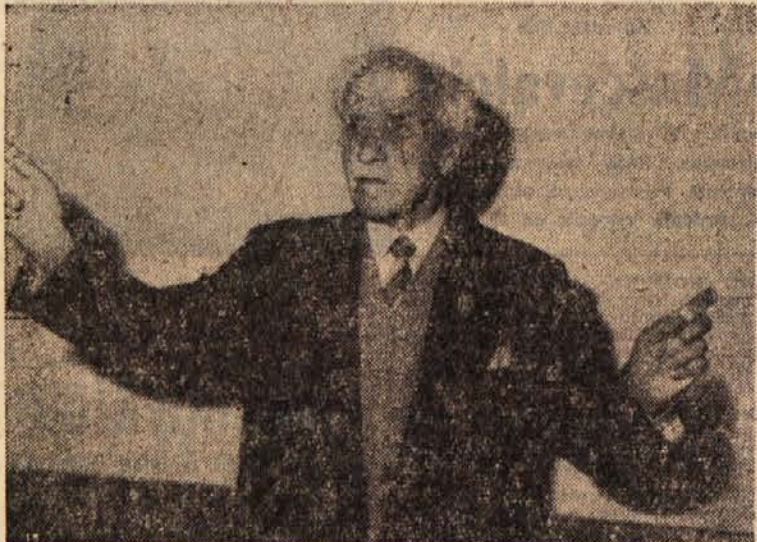
Razen podivjanih domačih živali živi na Galapaških otokih povsem svojvrsten živalski svet, ki je različen celo na sosednjih otokih. Poglavitni prebivalci so velike želve, ki so otoški skupini tudi dale ime, ob njih pa živijo leguani, veliki kuščarji. Edini nam domači sesalec je miš, ki pa je znatno večja, kot njene evropske vrstnice. Blizu obale kar mrgoli letečih rib, pa tudi rastlinski svet je kaj svojvrsten. — Leta 1858 je Darwin proučil otočje in tam nabral vrsto napotkov za svoje znanstvene teorije.

Stezniki za moške

Na splošno menimo, da uporabljajo najrazličnejše steznike samo ženske, statistični podatki ameriške industrije pa kažejo, da pride v ZDA vsako leto na trg okoli 55.000 steznikov za moške. Kaže torej, da se vračajo časi, ko so gizdalinski oficirji nosili steznike, da bi »z atletske postav« kar najbolj očarali »nežni« spol.

Na obsežnem razstavnem prostoru v Bruxellesu, kjer bo prihodnje pomlad in poletje svetovna razstava, je vse živo. Iz tal so kakor gobe zrastle že številni paviljoni. Posnetek kaže moderen način graditve enega izmed mednarodnih paviljonov; zgrajen bo v »rekordnem« času.

Od nenavadne podobnosti z Arthurom Toscaninijem, dirigentom svetovnega slovesa, ni imel 84-letni Munnier, nekdanji pianist v Nizzi, vse do pred kratkim nič drugega kot radovedne poglede oboževalcev Toscaninija. Zdaj pa so mu prav zaradi te podobnosti ponudili glavno vlogo v filmski zgodbi, ki bo opisovala življenjsko pot slovitiga dirigenta italijanskega rodu.

Tudi to spada zraven

Direktor nekega čičaškega hotela je uvedel zanimivo novost, da bi privabil v svoj hotel čim več gostov, zlasti tistih s podeželja, ki pridejo v hotel utrjeni od poti in bi radi kar najbolje izkoristili kratko bivanje v velikem mestu. Po daljšem opazovanju je hotelir ugotovil, da večina gostov, ki se nastanijo v hotelu, le s težavo zbere dovolj časa za pisanje bodisi zasebnih, bodisi uradnih pisem, zato se mu je porodila praktična zamisel, da bi gostom pri- skočil na pomoč.

Takole so uredili to reč: vsak gost dobi pri hotelskem vratarju hkrati s ključem svoje sobe tudi štiri obrazce za pisma, ki jih po potrebi samo dopolni ali pa prepiše, ne da bi se utrujal po nepotrebnem. Proti obrazec je za de-

saj veš, kako je. Delo, množica zabav in tisoč drobnarij, vse to pa žre čas...

Fantovo pismo prijatelji: »Srce moje, ali ti je dolgčas po meni? Komaj čakam, da pridem v hotel, od koder ti bom telefoniral. Pišem ti v vlak, ker ne morem strpeti do prihoda v Chicago...«

Kačja borca za samico sta dolga po dva metra

David Fleay je proučeval življenjske navade črnih in rjavih kač v notranjosti avstralske celine

KAČJI BOJ ZA SAMICO

- Avstralski naravoslovec Fleay, ki hrani za posebnimi ogradami najrazličnejše zastopnike avstralskega živalskega sveta, je objavil pred kratkim zanimive ugotovitve o načinu življenja velikih črnih (Pseudochis porphyriacus) in rjavih kač (Demansia textilis). V kratkem sestavku posreduje jemo bralcem izvleček iz njegovega poročila.

»V teh pomladnih dneh — ne smemo pozabiti, da je v Avstraliji oktobra in novembra pomlad — je vnet opazovalec plazilcev lahko kje na posebno toplem pobočju pričal nenavadnega boja, v katerem se samca spopadeta na življenje in smrt za plaho samico z bleščečimi luskami.« Fleay pravi, da se samci spopadajo za samico tudi v ujetništvu, hkrati pa dodaja, da je ta boj omejen le na obdobje parjenja.

Kadar se samca bojujeta, se sploh ne menita za okolico, zato ju prebivalci podeželja v tistem času tudi sorazmerno lahko ujamejo. Nepoučeni ljudje sicer menijo, da so ujeli dve pareči se kači, v resnici pa je to spopad samec za samico, ki je v bližini.

Takole je Fleay opisal boj: »Sredi lepega oktobrskega dopoldneva sem opazil nenavadno vznemirjenost v prostoru, kjer hranim črne kače. Eden izmed samec se je kot po naključju dotaknil drugega, nato pa sta bliskovito šinila vsakebi, kakor da ju je oplazila elektrika. Proti pol- dnevu sta se največja samca približala drug drugemu in sta nekaj časa ležala, njune sikajoče glave pa so bile dobri dve pediti nad zemljo. Počasi sta začela le- sti, vmes pa sta sikajoče odpirala žrelo. Potem sta se nenadoma ovila drug okoli drugega, zraven pa sta se s spremenljivo srečo trudila, da bi eden spravil glavo drugega pod svoje zobe. Med silovitim prerivanjem, da so ka- menčki in drobci suhe trave frčali okoli, sta skušala premagati drug drugega. To je trajalo kakšno mi- nuto, potem pa sta se odvila in se z odprtimi žreli sikaje iznova pognala drug proti drugemu. Ta- ko je trajal boj v presledkih vse do večera; naslednje dopoldne — sijalo je sonce — se je nadalje- val, navsezadnje pa je močnejši ugriznil slabšega v tilnik.«

Naravoslovec pripoveduje, da so se v istem obdobju spopadli še

drugi samci, omenja pa prese- netljivo ugotovitev, da so se vedno bojevali vsaj približno enako veliki in torej enako močni na- sprotniki. Največji izmed njih je učinkovito uveljavil svoje »teri- torialne pravice« in postal gospo-

dar, česar pred dobo parjenja sploh ni bilo opaziti. Posamezni pari so se spopadli celo takrat, če jih je naravoslovec s posebnim precepom dvignil od tal. — Dvoje slik ponazarja nenavadni boj za kačjo samico.

Z naplhnjenim vratom se je črni samec v odmoru med bojem postavil pred fotografsko kamero

Za dobro voljo

O STAROSTI

Ko so vprašali znano franco- sko filmsko igralko Michèle Morgan, koliko let ji je prava- prav, je tako odgovorila:

»Nisem tako mlada, kakor bi sodili po moji zunanosti, pa tudi ne tako stara, kot si zdaj mi- slite!«

»Nohte mi porežite!«

SREČANJE S FILMSKIM IGRALCEM

Ameriški filmski igralec Douglas Fairbanks si je s prijatelji in znanci, ki so prihajali na obisk, kaj rad privoščil kakšno salo. Imel je naslanjač z vgrajeno žico, po kateri je tekel električni tok.

Na sprejemu je Fairbanks ponudil prostor na naslanjaču neki odlični dami, vendar se ta ni niti premaknila. Igralec se je čudil, nazadnje pa jo je prosil, naj vsta- ne, in je sam sedel v naslanjač. Takoj ga je streslo, zato se je naglo dvignil in ves začuden vprašal:

»Ali niste čutili toka?«

»O, da, sem ga,« je odgovorila dama, »pa sem mislila, da se člo- veku to dogaja, kadar se sreča s filmskimi igralci.«

ANATOM O KIRURGIH

Ponekod se zdravniki ne mo- rejo med seboj, včasih se obreku- jejo prav kot književniki in igral- ci. Znani dunajski anatom prof. Tandler je imel navado, da je med predavanji pogosto takole začel- njal novo misel:

»Gospodje kirurgi in drugi lai- ki menijo...«

Otroci so pač povsod kar se da iznajdljivi pri izbiri predmetov za igro. Da tale mladi Švicar ni nič kaj zahteven, kaže posnetek, ki ga je napravil neki fotomater in podenj zapisal: »Storklja ga je pustila v kanti za smeti...«

lodaľalce, drugi za žene, tretji za prijatelje (ali prijateljice), četrti pa za znance.

»Spoštovani gospod ravnatelj,« se glasi prvi obrazec, »vesel sem, da vam morem sporočiti tole: ta- koj po prihodu sem sklenil iz- vrstno pogodbo. Upam, da bodo naročila kar deževala, moral pa bom ostati v Chicagu nekoliko dlje, kot smo se domenili, zato vas prosim, da mi odobrite dodatne potne stroške...«

Obrazec za pismo ženi: »Dra- ga, ti si bila moja prva misel po prihodu v Chicago. Upam, da se dobro počutiš in da ti ni dolgčas v družbi (tu je puščen prostor za ime matke, kanarčka itd.)...«

Pismo prijatelju: »Pravzaprav bi ti moral že davno pisati, pa